

Arviointikertomus 2023

Kirkkonummen kunnan tarkastuslautakunta

Kunnanvaltuustolle
8.5.2024

Sisällysluettelo

1. Tarkastuslautakunnan toiminta.....	1
1.1 Kokoonpano.....	1
1.2 Tarkastuslautakunnan jäsenten esteellisyydet ja sidonnaisuudet.....	1
1.3 Tarkastuslautakunnan tehtävät ja toiminta	1
2. Yhteenveto arviointikertomuksen johtopäätöksistä ja suosituksista	3
3. Tarkastuslautakunnan edellisen vuoden arviointihavaintojen käsittely	5
4. Arvio talouden tavoitteiden toteutumisesta.....	9
4.1 Investoinnit.....	11
4.2 Talouden tasapaino	15
5. Arvio toiminnan tavoitteiden toteutumisesta.....	17
5.1 Kunnan strategia 2022–2023.....	17
6. Arviointivuoden painopistealueet	20
6.1 Kirkkonummen Vuokra-asunnot Oy	20
6.2 Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen.....	22
Liite 1 Arvio toiminnan tavoitteiden toteutumisesta	25

1. Tarkastuslautakunnan toiminta

1.1 Kokoonpano

Tarkastuslautakunnan jäseninä ja heidän henkilökohtaisina varajäseninään ovat kertomusvuonna toimineet:

Varsinainen jäsen	Henkilökohtainen varajäsen
Ulla Seppälä, puheenjohtaja	Vesa Hirvonen
Jerri Kämpe-Hellenius, varapuheenjohtaja	Eja Björkqvist
Katri Aula	Kimmo Collander
Sea Eklund	Miira Heiniö
Saara Mattero 12.11.2023 asti	Sami Sailo
Sami Sailo 13.11.2023 alkaen	Viveca Lindgren
Birkitta Salonen 3.9.2023 asti	Ramon Dibbets
Maija Lounamaa 4.9.2023 alkaen	Ramon Dibbets
Teppo Lampovaara	Sisko Päiviö-Laitinen
Matti Tanskanen	Juha Isotupa
Tuomo Tiitinen	Elina Malmberg

Taulukko 1: Tarkastuslautakunnan kokoonpano

1.2 Tarkastuslautakunnan jäsenten esteellisyydet ja sidonnaisuudet

Tarkastuslautakunnan jäsenet ovat ilmoittaneet seuraavat esteellisyydet ja sidonnaisuudet:

1. Ulla Seppälä, kunnanvaltuutettu
2. Jerri Kämpe-Hellenius, kunnanvaltuutettu
3. Katri Aula, ei sidonnaisuuksia
4. Sea Eklund, Kirkkonummen vesi liikelaitoksen johtokunnan varajäsen, Keskusvaalilautakunnan varajäsen, toimitilapalveluiden varajäsen, Kiinteistötoimituksen uskottu mies
5. Sami Sailo, rakennus- ja ympäristölautakunnan varajäsen
6. Maija Lounamaa, ei sidonnaisuuksia
7. Teppo Lampovaara, käräjäoikeuden lautamies
8. Matti Tanskanen, ei sidonnaisuuksia
9. Tuomo Tiitinen, Palvelukeskussäätöön hallituksen jäsen

1.3 Tarkastuslautakunnan tehtävät ja toiminta

Tarkastuslautakunnan tehtävät määritellään kuntalain 121 §:n mukaisesti seuraavasti:

1. valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
2. arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
3. arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
4. huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
5. valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
6. valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Vuonna 2023 tarkastuslautakunnan arvioinnin painopistealueina olivat yhteiset palvelut ja konserniyhtiöiden toiminta.

Tarkastuslautakunta on tehtävänsä suorittamiseksi perehtynyt vuoden 2024 talousarvioon ja vuosien 2025–2026 taloussuunnitelmaan, vuoden 2023 tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen, tilintarkastuksen raportteihin sekä muihin kunnan asiakirja-aineistoihin. Tarkastuslautakunta on kuullut kunnanhallituksen puheenjohtajaa, johtavia viranhaltijoita, työntekijöitä ja Kirkkonummen Vuokra-asunnot Oy:n toimitusjohtajaa sekä tutustunut valittuihin painopistealueisiin. Tarkastuslautakunta on kokoontunut 9 kertaa koskien vuoden 2023 arviointia. Tarkastuslautakunta on kuntalain mukaisesti valvonut sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattanut ilmoitukset valtuustolle tiedoksi.

Lakisääteisen tilintarkastuksen on suorittanut KPMG Julkistarkastus Oy. Vastuunalaisena tilintarkastajana on toiminut JHT, HT Kirsi Sova. Tarkastuslautakunnan sihteerinä on toiminut JHT, KHT Outi Koskinen. Tilintarkastaja on esittänyt tarkastussuunnitelman ja antanut lautakunnalle kaksi raporttia vuoden 2023 tilintarkastuksesta sekä esitellyt tarkastuksen havaintoja lautakunnan kokouksessa.

2. Yhteenveto arviointikertomuksen johtopäätöksistä ja suosituksista

1

Talouden tavoitteet toteutuivat, väkiluku kasvoi

Tilikauden tulos oli reilusti ylijäämäinen sekä alkuperäiseen että muutettuun talousarvioon verrattuna. Tilikauden ylijäämäinen tulos lisäsi taseeseen kertyneen kumulatiivisen ylijäämän 44,9 milj. euroon. Valtuustoon nähden sitovat talouden tavoitteet toteutuivat.

Kirkkonummella asui vuoden 2023 lopulla 445 asukasta enemmän edelliseen vuoteen verrattuna. Asukasluku oli vuoden lopulla 41 160, kasvua 1,1 % vuoteen 2022 verrattuna.

2

Strategia – hyvin alkanutta yhteistyötä sidosryhmien kanssa on suositeltavaa jatkaa

Vuoden 2023 aikana valmisteltiin Kirkkonummen kuntastrategiaa vuosille 2024–2030. Strategiatyöhön osallistettiin laajasti kunnan sidosryhmiä – kuntalaisia, yrityksiä ja yhteisöjä. Strategia hyväksyttiin kunnanvaltuuston kokouksessa 4.3.2024.

Strategiatyössä Kirkkonummen kunta onnistui luomaan osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia kunnan asukkaille ja palvelujen käyttäjille, ja näin ollen täyttämään kunnan lainmukaisen velvollisuuden asukkaiden ja palvelujen käyttäjien osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista (Kuntalaki 410/2015, 22 §).

3

Talouden tasapaino vaatii panostuksia

Kirkkonummen kunnan talouden tasapainon ylläpitäminen edellyttää mm. päätöksiä talouden tehostamisen toimenpiteistä sisältäen investointien hillitsemisen. Suurten investointien ja tulorahoituksen epätasapainosta aiheutuvaa velkaantumista tulee lähivuosina tarkastella erityisen kriittisesti sekä kiinnittää huomiota investointien pitkántähtäimen suunnitteluun. Rakennushankkeiden erilaiset rahoitusmuodot eivät ratkaise talouden tasapainossa pysymisen haasteita tulevina vuosina.

Tarkastuslautakunta suosittelee aiempien vuosien tapaan, että kunnan tasapainottamissuunnitelma tuodaan valtuustolle nähtäväksi, jotta sen toimeenpanoa voidaan talousarvioiden valmistelussa ja tilinpäätöksen toteutuksen yhteydessä seurata ja varmentaa.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että päätöksentekijöille esitetään talousvaikutuksia investointipäätösten tekemisen tueksi. Esimerkiksi vuosittainen kestävä investointitaso on mahdollista muodostaa kunnan teettämässä ulkopuolisessa selvityksessä esiin tuotujen talouden tilannekuvaa ja investointien toteutuskykyä kuvaavien havaintojen perusteella. Toisin sanoen, kun investointipäätöksiä tehdään, tunnistetaan samalla ylittääkö se laskennallisen vuosittaisen investointitason ja mitä sen seurauksena esimerkiksi käyttötalouden vahvistamiseksi on tehtävä.

4

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen panostaminen

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävät kunnassa ovat laaja-alaisia ja poikkihallinnollisia ja niitä tehdään kunnan kaikilla sektoreilla. Keskeisin yhteistyökumppani on hyvinvointialue. Kirkkonummen kunnassa on vuoden 2023 aikana panostettu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asiantuntijaresursseihin ja lisäksi poikkihallinnollista organisointia on tehostettu perustamalla hyte-ryhmä. Lisäksi elinvoimajaosto perustettiin 30.1.2023, jonka tehtävänä hallintosäännön mukaisesti on vastata kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä sekä kunnan hyvinvointikertomuksesta.

Viimeisin kunnassa laadittu hyvinvointikertomus on ajanjaksolta 2017–2021. Hyvinvointisuunnitelma on tehty ajanjaksolle 2022–2025 ja hyväksytty kunnanvaltuustossa 20.6.2022. Kirkkonummen kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä puuttuu arviointihetkellä (2023) selkeät ja mitattavissa olevat tavoitteet, jotka raamittavat ja yhtenäistävät sekä joiden avulla johdetaan ja ohjataan poikkihallinnollista yhteistyötä kunnan asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että kunnassa laaditaan kuntastrategiasta johdetut ja mitattavissa olevat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteet ja kirjataan ne hyvinvointisuunnitelmaan, joiden toteutumista vuosittaisessa hyvinvointikertomuksessa raportoidaan.

5

Konserniohjauksella yhteinen strateginen näkemys ja tehokas ohjaus

Tarkastuslautakunnan arviointivuoden painopisteenä oli arvioida Kirkkonummen Vuokra-Asunnot Oy:n talouden ja toiminnan tavoitteiden toteutumista. Kirkkonummen Vuokra-Asuntojen liikevaihto vuonna 2023 oli 10,2 milj. euroa ja tilikauden tulos oli ylijäämäinen, yhteensä 9,09 euroa. Omavaraisuusaste oli tilikauden päättyessä 9,7 %, joka on heikko. Taloudellinen kehitys on heikentynyt vuosi vuodelta. Vaikka asuntojen käyttöaste on lähes tavoitteessa, peruskorjaushankkeiden viivästyminen ja sen seurauksena tyhjillään olevien asuntojen vaikutus kassavirtaan on merkittävä. Panostuksia tytäryhtiön toiminnan ohjaamiseksi on tehtävä selkeiden strategisten tavoitteiden ja konserniohjauksen tuella.

Valtuuston hyväksymät kunnan strategiaan ja yhteisön toimintaan sekä talouteen pohjautuvat sitovat tavoitteet Kirkkonummen Vuokra-asunnot Oy:lle toteutuivat osittain.

Kirkkonummen Vuokra-Asunnot on toimittanut kunnalle alustavan strategian (15.9.2023).

Tarkastuslautakunta suosittelee, että kunnan uusi strategia 2024–2030 heijastuu myös Kirkkonummen Vuokra-Asuntojen strategiisiin tavoitteisiin. Kirkkonummen Vuokra-Asuntojen strategiassa tulisi näkyä kunnan tahtotila vuokra-asumisesta, sen tasosta, asuntojen sijainnista ja asuntotuotannosta verrattuna asukkaiden tarpeisiin sekä tytäryhtiön taloudellisesta tasapainosta.

Lisäksi tarkastuslautakunta suosittelee, että tehokkaalla konserniohjauksella vahvistetaan tytäryhtiön toiminnan ohjaamista kohti strategisia tavoitteita.

6

Henkilökunnasta huolta pitäminen

Vuoden 2023 aikana kunnassa on ollut sekä ylimmässä toimivassa johdossa että muissa toimielimissä vaihtuvuutta sekä jonkin verran myös resurssivajetta. Tämä on heijastunut erityisesti toiminnan ohjauksessa, kun strategiatyö saatiin käyntiin vasta puolessa välissä vuotta.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että kunnan henkilökunnasta pidetään huolta, joka osaltaan edistää myös kuntalaisten hyvinvointia ja alueen elinvoiman säilymistä ja kehittymistä.

3. Tarkastuslautakunnan edellisen vuoden arviointihavaintojen käsittely

Kunnanhallitus on antanut tarkastuslautakunnalle vastineet vuoden 2022 arviointikertomuksen havaintoihin ja suosituksiin. Tarkastuslautakunta on esittänyt arviot suositusten toteutumisesta.

Henkilöstöohjelma	
Tarkastuslautakunnan suositus	Kunnassa laaditaan strategiseen tavoitteeseen kohdistettu henkilöstöohjelma, johon on kootusti kirjattu henkilöstön kehittämisen tavoitteita ja toimenpiteitä, joita kunnan johtamisessa tulee hyödyntää.
Kunnanhallituksen vastine	Kunnassa laaditaan kuntastrategiasta johdettuna henkilöstön osaamisen kehittämisohjelma, joka korvaa vuoden 2023 lopussa laaditun henkilöstö- ja koulutussuunnitelman.
Tarkastuslautakunnan arvio suosituksen toteuttamisesta	Tarkastuslautakunta toteaa, että suosituksen toimeenpano on arviointihetkellä (huhtikuu 2024) käynnissä.
Talouden tasapainottamissuunnitelma	
Tarkastuslautakunnan suositus	Tarkennettu talouden tasapainottamissuunnitelma laaditaan vuoden 2023 aikana. Suositus oli myös edellisessä arviointikertomuksessa.
Kunnanhallituksen vastine	Palvelualueille oli annettu kehyksen mukainen velvoite vuoden 2023 talousarvioesityksen tekemiseksi. Kehystavoite vuodelle 2024 on annettu siten, että tulos jää 8,2 milj. euroa ylijäämäiseksi. Toukokuun valtuustoseminaarissa esitellyt kymmenen vuoden talouden skenaariot näyttävät suunnitellulla investointimäärillä tarkoittavan lainamäärän suurta kasvua ja sitä kautta kasvavia rahoituskuluja ja poistoja. Vuosikatteen ilman käyttöomaisuuden myyntejä ja maankäyttösopimustuottoja tulee kattaa vähintään investointien poistot, jotta lainanottoa voidaan hillitä. Lainojen takaisinmaksuajan suhteen tulee tavoitella enintään 15 vuotta. Tasapainottamissuunnitelman reunaehdot annetaan vuosikatetasolla seuraaville vuosille kehyksen yhteydessä. Toimielimet esittävät talousarvioesityksessään toimenpiteet, jotta kehystavoitteessa pysytään.
Tarkastuslautakunnan arvio suosituksen toteuttamisesta	Tarkastuslautakunta toteaa, että toukokuun valtuustoseminaarissa esitettyjen talouden skenaarioiden avulla on kunnassa mahdollista laatia tasapainottamissuunnitelma, joka perustuu mm. ennalta määriteltyihin vuosikatteisiin. Tarkastuslautakunta suosittelee edelleen, että vastineessa kuvattu kunnan tasapainottamissuunnitelma tuodaan valtuustolle nähtäväksi, jotta sen toimeenpanoa voidaan talousarvioiden valmistelussa ja tilinpäätöksen toteutuksen yhteydessä seurata ja varmentaa.
Investointitaso hyvinvointialueuudistuksen jälkeiselle ajalle	
Tarkastuslautakunnan suositus	Koska investointitahdi jatkuu lähivuodet korkealla tasolla, tulorahoitus ja toimintakate puolittuvat hyvinvointialueuudistuksen myötä ja talouden tasapainottaminen on määritetty strategisesti tavoitteeksi, tarkastuslautakunta suosittelee edelleen, että kunnassa asetetaan hyvinvointialueuudistuksen jälkeiselle ajalle vuosittainen investointitaso (euromääräinen arvio investointikustannuksista, joka on tulorahoitukseen nähden kestävällä tasolla). Suositus oli myös edellisessä arviointikertomuksessa.

Kunnanhallituksen vastine	Valtuuston talousarvioseminaarissa 29.5.2023 esiteltiin skenaarioita investointitason vaikutuksesta +/- 20 % perustasoon nähden. Näiden ääripäiden vaikutus lainojen takaisinmaksuajan perustasoon on kuusi vuotta. Investointien poistojen merkitys on kaksinkertaistunut hyvinvointialueuudistuksen puolittaessa tulo-rahoituksen. Suurten kouluhankkeiden toteuttaminen merkitsee lainakannan merkittävää kasvua ja rahoituskustannusten kasvua korkotason noustessa. Kehysesitykseen on aiemmasta poiketen tuotu investointitaso huomioon yhtenä tasapainotukseen vaikuttavana osatekijänä.
Tarkastuslautakunnan arvio suosituksen toteuttamisesta	Tarkastuslautakunta suosittelee edelleen, että vuosittainen kestävä investointitaso valtuustoseminaarissa esitetyn talouden tilannekuvan ja investointien toteutuskyvyn raportin havaintojen perusteella lasketaan ja tuotaisiin esiin, millaiset vaikutukset laskennallisella vuosittaisella investointitasolla on investointisuunnitelman toimeenpanoon. Toisin sanoen, kun investointipäätöksiä tehdään, tunnistetaan samalla ylittääkö se laskennallisen vuosittaisen investointitason ja mitä sen seurauksena esimerkiksi käyttötalouden vahvistamiseksi on tehtävä.
Viestintäsuunnitelma	
Tarkastuslautakunnan suositus	Kunnassa laaditaan selkeä koko kuntaa poikkileikkaava viestintäsuunnitelma, joka johdetaan toimintaan.
Kunnanhallituksen vastine	Kunnan viestintää sekä markkinointia tullaan kehittämään yhteistyössä palvelualueiden kanssa. Viestintä- ja markkinointisuunnitelmassa tulee ottaa kantaa mitä, kenelle, missä välineessä ja ketkä viestivät. Avoimuutta ja palautteen saamisen mahdollisuutta kuntalaisille tulee tavoitella. Suunnitelman toteutussuunnittelu aloitetaan kesän 2023 jälkeen.
Tarkastuslautakunnan arvio suosituksen toteuttamisesta	Tarkastuslautakunnalle on viestitty, että kesällä 2023 tehdyssä viestinnän ja markkinoinnin selvityksessä on tuotu esille muun muassa tarve kuntabrändin kehittämiseksi ja kunnan brändiuudistusta on aloitettu valmistelemaan. Suositus on voimassa.
Sisäisen tarkastuksen järjestäminen kunnassa	
Tarkastuslautakunnan suositus	Kunnassa organisoidaan sisäinen tarkastus. Suositus oli myös edellisessä arviointikertomuksessa.
Kunnanhallituksen vastine	Valtuustoaloitetta sisäisen tarkastuksen järjestämisestä käsiteltiin valtuustossa 22.5. Vastauksessa todettiin, että selvitetään mahdollisuus järjestää tarkastus omana työnä sisäisin järjestelyin. Valtuusto hyväksyi aloitteen käsittelyssä pönten, että vuoden 2024 talousarviokehyykseen tulee varata määräraha sisäisen tarkastuksen järjestämiseksi, joka varattiin.
Tarkastuslautakunnan arvio suosituksen toteuttamisesta	Suositus on toteutettu.
Sisäinen valvonta	
Tarkastuslautakunnan suositus	Päivitetyt sisäisen valvonnan ohjeet käydään läpi lautakunnissa ja arvioidaan ovatko toimintatavat sen mukaisia. Näin varmistutaan osaltaan siitä, että kunnan toimintamenettelyt tukevat tavoitteiden sekä lakien ja määräysten mukaista toimintaa kunnassa.
Kunnanhallituksen vastine	Kaikki lautakunnat kävivät sisäisen valvonnan ohjeet käyttösuunnitelmansa hyväksymisen yhteydessä. Ohjeet ovat olleet myös oheismateriaalina yhdyskuntatekniikan lautakuntien ko. kokouksissa.
Tarkastuslautakunnan arvio suosituksen toteuttamisesta	Tarkastuslautakunnalle ei ole yksiselitteisesti selvinnyt, että ohjeita on käyty läpi vuoden 2023 aikana. Suositus on voimassa.

Kirkkonummen Veden henkilöstöresurssit	
Tarkastuslautakunnan suositus	Toimenpiteitä Kirkkonummen Veden henkilöstöresurssien kuntoon saattamiseksi tehdään rekrytoinnin kehittämistoimilla ja organisaation pitovoimatekijöitä tunnistamalla ja kehittämällä.
Kunnanhallituksen vastine	Kirkkonummen Veden henkilöresursseja on vahvistettu jo talousarviovuodelle 2023 uuden verkostoinnin toimen myötä. Kirkkonummen Vesi teettää kevään 2023 aikana kaksi konsulttiselvitystä, joissa arvioidaan Kirkkonummen Veden toiminnan nykytilaa. Työ suoritetaan kevään 2023 aikana ja loppuraportti luovutetaan Kirkkonummen Vedelle elokuussa. Selvitystyön lopputuloksena konsultti laatii yhteistyössä laitoksen johdon kanssa kehittämissuunnitelman vuosille 2024-2028, jotta selvityksessä havaitut kehittämiskohteet saadaan korjattua vähintään tyydyttävällä tasolla. Selvityksessä pyritään arvioimaan mitkä toimet voidaan hoitaa nykyisillä resursseilla. Ne tehtävät, joihin nykyinen resurssointi ei riitä, arvioidaan henkilötyövuosina, jotta liikelaitoksen johtaja pystyy tarvittaessa arvioimaan lisäresurssien kohdentamista jo talousarviovuodesta 2024 alkaen.
Tarkastuslautakunnan arvio suosituksen toteuttamisesta	Tarkastuslautakunta toteaa, että Kirkkonummen Veden henkilöstöresurssit eivät ole arviointihetkellä (huhtikuu 2024) asiaankuuluvalla tasolla, koska liikelaitoksella ei ole johtajaa. Toimenpiteitä resurssien kuntoon saattamiseksi on vuoden aikana 2023 tehty. Suositus on voimassa.
Vesihuoltotekniikan ja yhdyskuntatekniikan korjausresurssit	
Tarkastuslautakunnan suositus	Varataan riittävät korjausresurssit sekä vesihuoltotekniikkaan että yhdyskuntatekniikkaan.
Kunnanhallituksen vastine	Henkilöstövajaus on vaikeuttanut usean vuoden ajan ylläpidon ja investointien toteuttamista, mutta vuoden 2023 aikana pääosaan avoinna olevista ylläpidon tehtävistä toimitilapalveluissa, kunnallistekniikassa ja Kirkkonummen Vedessä on saatu rekrytoitua henkilöstöä. Lisäksi on kehitetty henkilöstön työnjakoa ja tehtävänkuvia. Kunta panostaa sekä kiinteistöjen että infraomaisuuden ylläpitoon sekä vuosikorjauksiin jatkossa entistä vahvemmin. Talousarvion laadintakehyksessä 2024 on huomioitu ylläpidon määrärahatarve huomioiden ylläpidon kustannusindeksin voimakas nousu viimeisen vuoden aikana. Kiinteistöjen suunnitelmallista kunnossapitoa varmistetaan jatkossa myös toteuttamalla rakennushankkeita elinkaarimallilla. Gesterbyn koulukeskus, yhteiskampus ja Nissnikun koulun rakennushankkeet on päätetty toteuttaa elinkaarimallilla, jossa kiinteistön kunnossapitovastuu jää määrittelyksi ajaksi urakoitsijalle.
Tarkastuslautakunnan arvio suosituksen toteuttamisesta	Tarkastuslautakunta toteaa, että toimitilapalveluiden suunnitelmassa on vuoden 2023 osalta pysytty ja suositusta on siltä osin toteutettu.

Kunnanvaltuuston toivomuspöytä	
Tarkastuslautakunnan suositus	Kunnanvaltuuston hyväksymään toivomuspöydän vastaaminen ”Tarkastuslautakunnan tekemän arvokkaan työn jatkotoimien edistämiseksi kunnanhallituksen olisi hyvä aikatauluttaa vastineessaan tarkastuslautakunnan suosittelemien toimenpiteiden toteutus. Jos kunnanhallitus kokee, että kyseistä suositusta ei nähdä tarpeelliseksi toteuttaa, olisi tämä näkemys myös hyvä kirjallisesti perustella vastauksessa.”
Kunnanhallituksen vastine	Vastauksena valtuustopöydän toimitaan, että vuoden 2023 talousarviokehys annettiin siten, että se ei sisältänyt toiminnan laajennuksia lakisääteisten velvoitteiden lisäksi. Kehyksessä ja myös talousarviossa 2023 pysyttiin perusturvaan lukuun ottamatta huolimatta inflaatiokehityksestä. Olennaista on, että uusia tarpeita ja lakivelvoitteita toteutetaan tehostamalla nykyistä toimintaa, jolloin toimintakatteen kasvu pysyy hallinnassa. Tärkeintä on asettaa vuosikattelelle investointitasoon suhteutettu riittävä tavoite. Sisäistä valvontaa kehitetään palkkaamalla sisäinen tarkastaja vuonna 2024, ellei sisäisellä järjestelyillä onnistuta aloittamaan jo aiemmin.
Tarkastuslautakunnan arvio suosituksen toteuttamisesta	Tarkastuslautakunta toteaa, että suunnittelutyötä myös tarkastuslautakunnan suositusten toimeenpanemiseksi on tehty. Useana vuonna suositeltuun talouden tasapainon suunnitelmaan on vuoden 2023 aikana panostettu sekä talousarvioiden valmistelussa että selvittämällä ulkopuolisen toimijan avustuksella talouden ennakoitua kehittymistä ja siihen sisältyviä riskejä. Tätä selvitystä on hyvä hyödyntää jatkossa konkreettisesti talouden suunnittelussa ja toteutuksen seurannassa.

4. Arvio talouden tavoitteiden toteutumisesta

Talouden tavoitteet toteutuivat tilikauden osalta muutettuun talousarvioon verrattuna toimintakuluja lukuun ottamatta. Toimintakulut ylittyivät 3,4 milj. eurolla alkuperäiseen talousarvioon verrattuna ja 0,5 milj. eurolla muutettuun talousarvioon verrattuna. Toimintakate on kunnanvaltuuston päätöksellä valtuustoon nähden sitova. Toimintakate ylitti alkuperäisen talousarvion 1,5 milj. eurolla, mutta alitti muutetun talousarvion 2,4 milj. eurolla. Taulukossa 3 on esitetty talouden tavoitteiden toteutuminen

Tavoitteiden toteutumisen arvioinnissa on käytetty kolmiportaista arviointiasteikkoa (taulukko 2). Tavoitteiden ja niiden toteutumisen arviointi on esitettyinä taulukossa 3.

++	Tavoite on toteutunut
+	Tavoite on toteutunut osittain
-	Tavoite ei ole toteutunut

Taulukko 2: Tavoitteiden toteutumisen arviointiasteikko

	Alkuperäinen talousarvio	Muutettu talousarvio	Toteuma	EROTUS (muutettu talousarvio)	ARVIO
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	16,6 milj. €	12,7 milj. €	23,8 milj. €	+ 11,1 milj. €	++
Toimintakulut*	-138,9 milj. €	-141,8 milj. €	-142,3 milj. €	-0,5 milj. €	-
Toimintakate*	-114,8 milj. €	-118,7 milj. €	-116,3 milj. €	+2,4 milj. €	++
Verotulot	110,4 milj. €	110,4 milj. €	116,5 milj. €	+6,1 milj. €	++

Taulukko 3: Talousarvion tavoitteiden toteutuminen

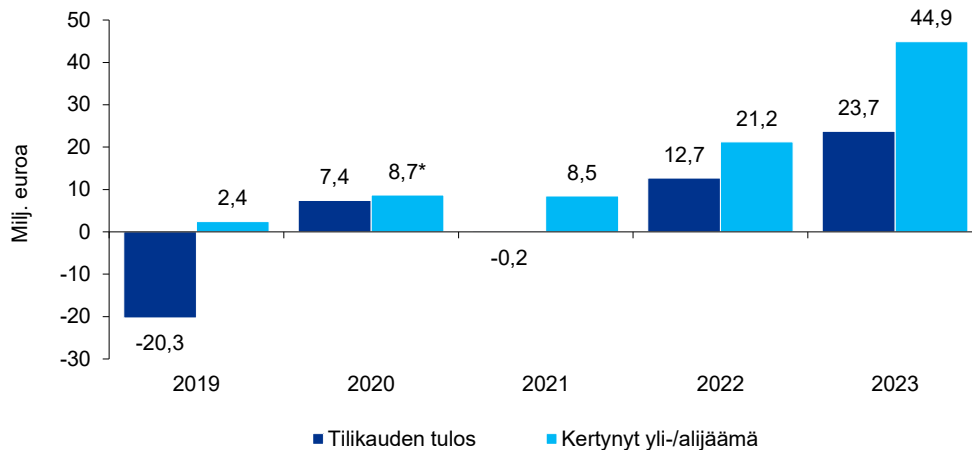
* toimintakulut ja toimintakate on otettu tuloslaskelmaosan toteumavertailun mukaisesti ja toimintakulut sisältävät sekä kunnan ja veden että ulkoiset erät

Tilikauden tulos

Tilikauden tulos oli 23,7 milj. euroa ylijäämäinen. Sekä alkuperäiseen että muutettuun talousarvioon verrattuna tilikauden tulos oli reilusti ylijäämäinen. Arvioihin verrattuna ylijäämään vaikuttivat 1,2 milj. euroa suuremmat käyttötaloustulot, 2,4 milj. euroa arvioitua alhaisemmat poistot, 6,1 milj. euroa ennakoitua suuremmat verotulot sekä 1,6 milj. euroa talousarviota suuremmat valtionosuudet.

Tilikauden ylijäämäinen tulos lisäsi taseeseen kertyneen kumulatiivisen ylijäämän 44,9 milj. euroon. Viiden vuoden tarkastelujakson aikana Kirkkonummen kunta on tehnyt ylijäämäisen tuloksen kolmena vuotena. Kuvassa 1 on esitetty kunnan tilikauden tulos sekä taseeseen kertynyt yli-/alijäämä vuosina 2019–2023.

Tilikauden tulos ja taseeseen kertynyt yli-/alijäämä vuosina 2019-2023 m€

Kuva 1: Tilikauden tulos ja taseeseen kertynyt yli-/alijäämä vuosina 2019–2023 m€

*Vuoden 2020 taseeseen kertynyt ylijäämä 8,7 milj. euroa sisältää 1,1 milj. euron korjauksen edelliselle tilikauden kohdistuvien tuottojen ja kulujen virhekirjauksista.

Toimintakate

Toimintakate kuvaa palveluista aiheutuneita menoja suhteessa palveluista saatuihin tuloihin. Toimintakate on kunnassa valtuustoon nähden sitova. Taulukossa 4 on esitettyä toimintakatteen toteutuminen toimielimittäin.

	Alkuperäinen talousarvio	TA 2023 (muutettu)	TP 2023	EROTUS	ARVIO
Yhteiset palvelut	-14 299 928	-14 359 928	-13 463 182	-896 746	++
Sivistys- ja vapaa-aikapalvelut	-70 176 988	-72 383 989	-71 723 215	-660 774	++
Yhdyskuntatekniikka	-34 334 323	-35 034 323	-33 558 450	-1 475 873	++

Taulukko 4: Palvelualueiden toimintakatteen toteutuminen vuonna 2023 verrattuna talousarvioon.

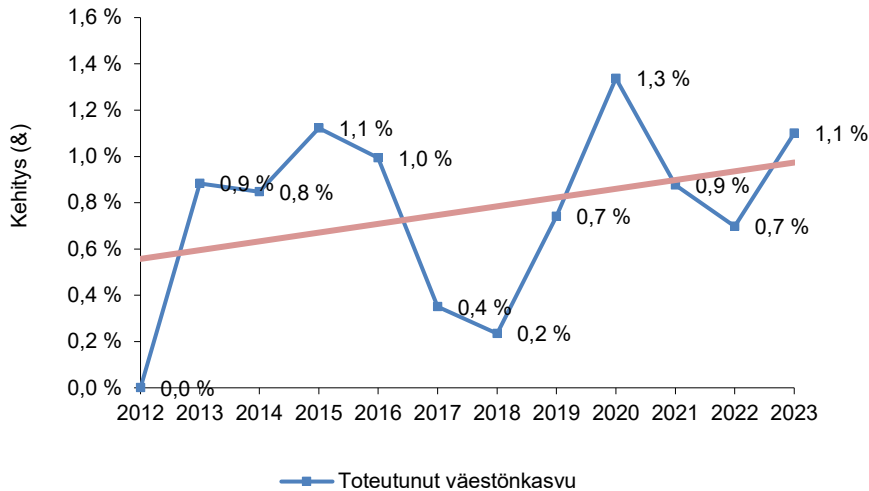
Kaikissa toimielimissä pysyttiin muutetussa talousarviossa. Yhteisissä palveluissa ja yhdyskuntatekniikassa pysyttiin alkuperäisessä talousarviossa, koska toimintatuotot ylittivät molemmissa talousarvion. Sivistyksen ja vapaa-aikapalveluissa pysyttiin muutetussa talousarviossa, koska toimintatuotot ylittivät talousarvion. Sekä yhteisissä palveluissa että sivistys- ja vapaa-aikapalveluissa ylitettiin sekä alkuperäisen että muutetun talousarvion toimintakulut, yhdyskuntatekniikassa alitettiin muutetun talousarvion toimintakulut.

Verotulot

Verotuloja saatiin 6,1 milj. euroa ennakoitua enemmän, yhteensä 116,5 milj. euroa. Hyvinvointialueuudistuksen vaikutuksesta Kirkkonummen kunnallisverotulot puolittuivat 105,4 milj. euroa ja yhteisöveron jako-osuuksia leikattiin 2 milj. euroa. Hyvinvointialueuudistuksen jälkeisen ensimmäisen toimintavuoden osalta edellisiin vuosiin vertailukelpoisia verotuloja on kiinteistöverotulot, jotka kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna 0,7 milj. euroa.

Kunnan väestö kasvoi vuonna 2023 1,1 prosentilla eli kunnassa asui vuoden lopulla 445 asukasta enemmän edelliseen vuoteen verrattuna. Kuvassa 2 on esitetty kunnan väestönkasvun kehittyminen vuodesta 2012 alkaen vuoteen 2023 asti. Oranssi viiva kuvastaa väestönkasvun keskimääräistä kehitystä. Väestönkasvu on ollut maltillista.

Tavoiteltu ja toteutunut vuosittainen väestönkasvu 2012-2023

Kuva 2: Toteutunut vuosittainen väestönkasvu 2012–2023 kunnassa

4.1 Investoinnit

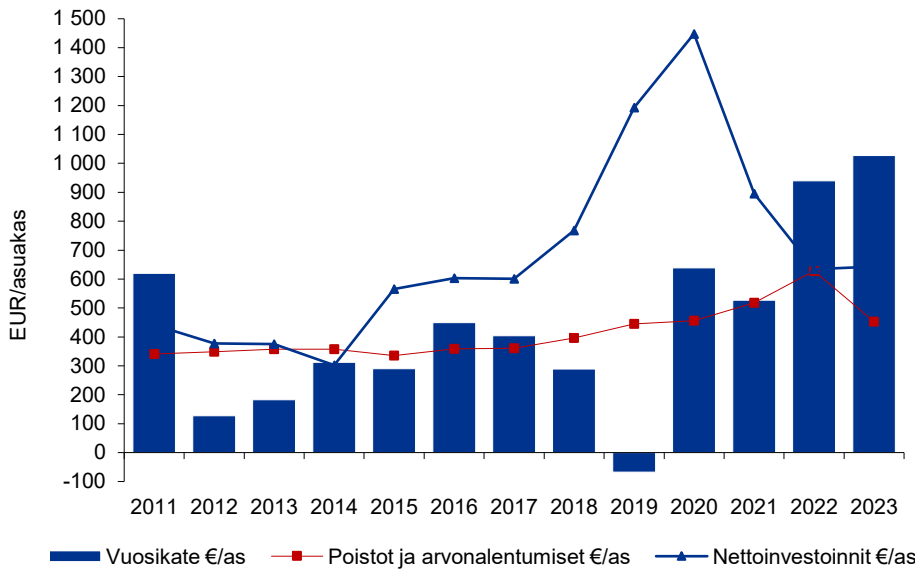
Tilinpäätöksen (2023) mukaan kunnan investointitahti jatkuu korkeana lähivuodet. Suurten investointien ja tulorahoituksen epätasapainosta aiheutuvaa velkaantumista tulee lähivuosina tarkastella erityisen kriittisesti sekä kiinnittää huomiota investointien pitkäntähtäimen suunnitteluun.

Kunnassa on arvioitu merkittäväksi riskiksi tulorahoituksen puolittuminen, korkotason nousu ja inflaatio, erityisesti rakentamisen kustannusten nousu vaikeuttaa kunnan taloudellisia mahdollisuuksia toteuttaa investointeja. Riskiä pyritään hallitsemaan rakennushankkeiden erilaisilla rahoitusmuodoilla ja investointien hankintakäytännöillä varmistetaan kustannusten ennustettavuutta. Ulkopuolisen toimijan laatiman kunnan talouden tilannekuvaa ja investointien toteutuskykyä sisältävän selvityksen perusteella perusskenaariossa, jossa suunniteltuja investointeja toteutetaan, investointien taso säilyy korkeana. Talonrakennusinvestointeja on suunniteltu toteutettavan vuosina 2024–2027 yhteensä 80,5 milj. eurolla, jolloin investointien kokonaistaso on noin 44 milj. euroa per vuosi. Suhteessa tulorahoitukseen eli perusskenaariossa laskettuun vuosikatteeseen, investointitaso on korkea ja investointeja on rahoitettava lainarahalla. Lainanoton seurauksena kunnan lainakanta kasvaa vuoden 2023 148 milj. eurosta vuoteen 2032 mennessä noin 281 milj. euroon.

Vuonna 2023 kunnan investointien määrä oli maltillinen ja investoinneille varatuista määrärahoista jäi lähes kolmannes toteutumatta. Investointien tulorahoitus muodostuu vuosittaisesta tuloksesta (vuosikate) ja se on riittänyt kattamaan nettoinvestoinnit (investointitulot-investointimenot) vuonna 2023. Kunnan talous hyötyi investointien matalasta tasosta.

Kuvassa 3 on esitettyä asukasmäärään nähden vuosikatteen suhde poistoihin ja arvonalentumisiin sekä nettoinvestointeihin.

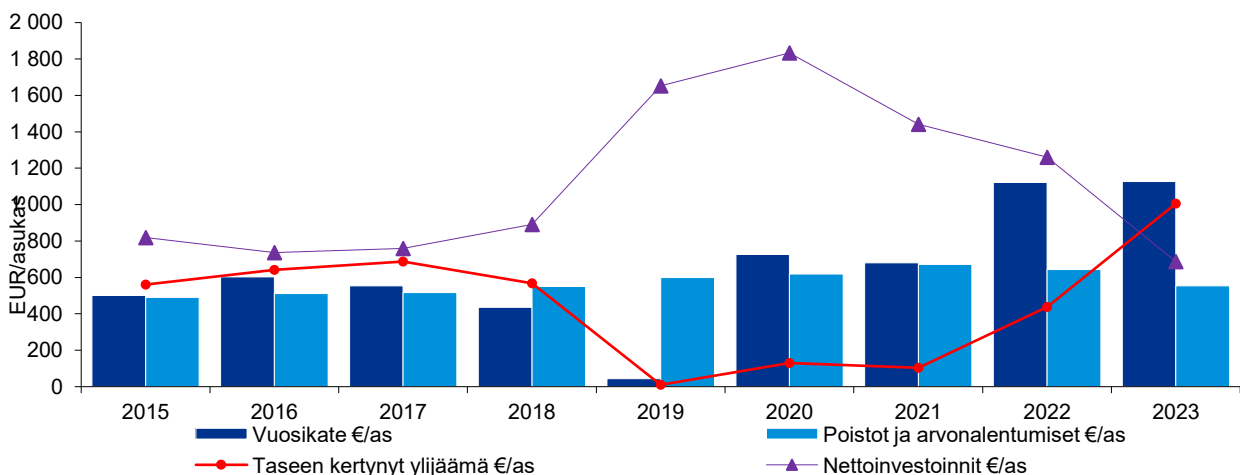
Kunnan vuosikate, poistot ja arvonalentumiset sekä nettoinvestoinnit asukasta kohden vuosina 2011-2023

Kuva 3: Kunnan vuosikate, poistot ja arvonalentumiset sekä nettoinvestoinnit asukasta kohden vuosina 2011–2023

Kuvassa 4 on esitettyä vuosikatteen kehittyminen kuntakonsernin näkökulmasta. Vuonna 2023 konsernin vuosikate on riittänyt kattamaan poistot ja arvonalentumiset, ja konsernin investointien nettomenot ovat lähes puolittuneet edellisen vuoden tasosta (investointien nettomenot vuonna 2023: 28,2 milj. euroa; vuonna 2022: 51,3 milj. euroa). Konsernitaseeseen kertynyt ylijäämä on myös kasvanut vuonna 2023. Emokunnan tämän vuoden tulos on merkittävästi heijastunut myös kuntakonserniin. Riskiä kuntakonsernin velkaantumisesta samaan tahtiin emokunnan kanssa on vuonna 2023 saatu hallittua maltillisella investointitasolla ja ylijäämäisellä tilikauden tuloksella.

Kuntakonsernin vuosikate, poistot, investoinnit ja kertynyt ylijäämä asukasta kohden vuosina 2015-2023

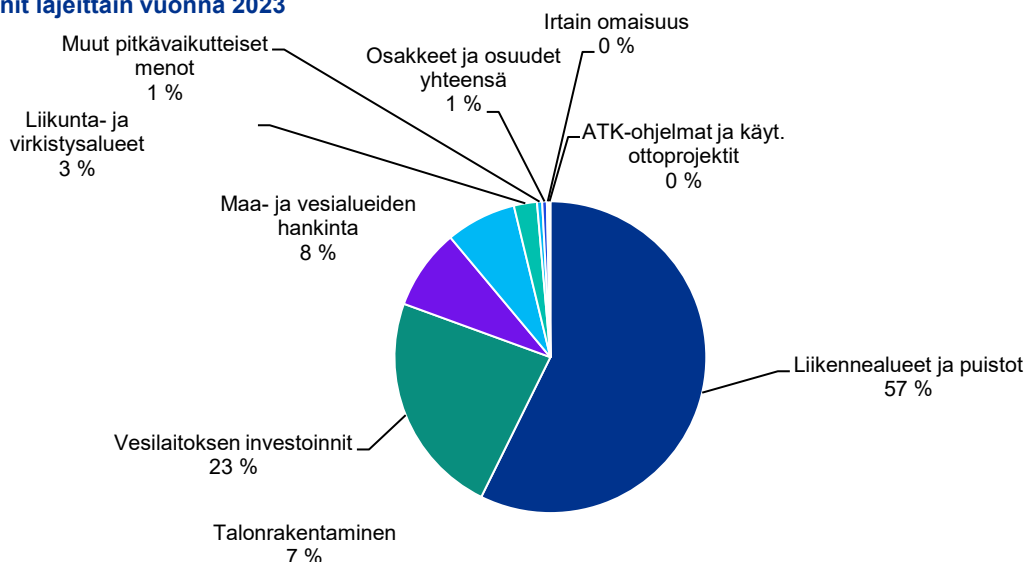

Kuva 4: Kuntakonsernin vuosikate, poistot ja arvonalentumiset, investoinnit ja kertynyt ylijäämä asukasta kohden vuosina 2015–2023

Toteutuneet investoinnit

Toteutuneet investoinnit ovat olleet 26,5 milj. euroa vuonna 2023 kasvaen noin 0,6 milj. euroa vuoden 2022 investoinneista (25,8 milj. euroa). Investoinnit on jaettu yhdeksään lajiin, jotka on esitetty kuvassa 5. Toteutetut investointimenot alittivat merkittävästi (14,9 milj. euroa) muutetun talousarvion mukaiset investointimenot (46,4 milj. euroa).

Investoinnit lajeittain vuonna 2023

Kuva 5: Investoinnit lajeittain vuonna 2023

Merkittävimpiä investointeja ovat vuonna 2023 olleet liikennealueet ja puistot (57 %), vesilaitoksen investoinnit (23 %) sekä maa- ja vesialueiden hankinta (8 %).

Talonrakentaminen on toteutunut 52,2 % muutettuun talousarvioon verrattuna. Talonrakentamisen peruskorjaushankkeet ovat sitovia hankeryhmätasolla, muut ovat sitovia hanketasolla. Taulukossa 5 on esitettyä merkittävimmät rakentamisvaiheessa olevat talonrakennusinvestoinnit vuonna 2023, niiden toteutuneet kustannukset verrattuna talousarvioon 2023 sekä toteutunut osuus kokonaiskustannusarvioon nähden.

2023	Talousarvio (muutettu)	Toteuma 2023	Erotus	Ylitys/alitus %	Toteutunut kokonaiskustannus
Merkittävimmät talonrakennusinvestoinnit					
Killinmäki (1,5 milj. euroa) (rakennusvaihe)	300 000	192 276	107 724	64 %	573 911
Yhteiskampus (28,7 milj. euroa) (suunnitteluvaihe)	200 000	238 538	-38 538	119 %	-
Nissniku-talo (23,2 milj. euroa) (suunnitteluvaihe)	200 000	48 910	151 090	24 %	-
Kantvikin koulu (tarveselvitysvaihe)	100 000	12 410	87 590	12 %	-
Kiinteistöleasing hankkeet					
Gesterbyn koulukeskus (59,045 milj. euroa)	0	19 197 849	-	-	19 625 294

Taulukko 5: Merkittävimmät suunnittelu- ja rakentamisvaiheessa olevat talonrakennusinvestoinnit vuonna 2023. Talousarvio on kirjattu muutetun talousarvion mukaan.

Killinmäki on rakennusvaiheessa ja vuonna 2023 toteutuneet kustannukset alittivat talousarvion 107 724 eurolla. Talousarvioon määritetyt kustannukset alittuivat, koska kaikkia suunniteltuja töitä ei saatu toteutettua. Rakentamisen kokonaistilanteeksi on arvioitu 43 %. Tilinpäätöksessä on arvioitu, että hankkeen suunniteltu valmistuminen saattaa myöhästyä.

Gesterbyn koulukeskus on rakennusvaiheessa ja etenee suunnitellusti. Hanke toteutetaan elinkaarihankkeena. Rahoitus toteutetaan kiinteistöleasinghankkeena ja hankkeen kustannukset kohdistuvat kunnan käyttötalouteen tulevana leasingkustannuksina hankkeen valmistuttua vuodesta 2026 alkaen. Alustava sisäisen vuokran määrä on 3 542 000 euroa.

Hankkeesta on aiheutunut kustannuksia yhteensä 19 625 294 euroa, joita ei ollut sisällytetty talousarvioon. Tilinpäätöksen (2023) mukaan kustannukset ovat aiheutuneet urakan maksueristä, indeksoinnista, lisä- ja muutostöistä sekä rakennuttajakonsultin palkkiosta. Hankkeen edistyminen on edennyt suunnitellusti ja aikataulussa, taloudellisessa tilassa ja tavoitteiden toteutumisessa ei ole tilinpäätöksen mukaan havaittu riskejä.

Yhteiskampus on suunnitteluvaiheessa ja etenee suunnitellusti. Arvioidut kustannukset ylittivät talousarvion 38 538 eurolla. Hanke toteutetaan elinkaarihankkeena ja elinkaariurakan hankinta kilpailullisella neuvottelumenettelyllä on käynnissä. palveluntuottaja valitaan vuoden 2024 alussa. Kohde toteutetaan taserahoituksella. Rakentamisen kokonaistilanteeksi on arvioitu 1 %. Urakkakilpailutuksen viivästymisellä vuodesta 2022 ei ole arvioitu olevan arviointihetkellä hankkeen valmistumisajankohtaan vaikutusta.

Nissniku-talo on suunnitteluvaiheessa. Arvioidut kustannukset alittivat talousarvion 151 090 eurolla. Tilinpäätöksen mukaan, vaikka valmistelu on viivästynyt henkilöstövajeen vuoksi, hanke toteutuu suunnitellusti. Rakentamisen kokonaistilanteeksi on arvioitu 1 %. Elinkaarihankkeen palveluntuottajan valinta on käynnissä kilpailullisella neuvottelumenettelyllä ja sopimus pyritään allekirjoittamaan vuoden 2025 alussa. Alustavan aikataulun mukaan rakennustyöt valmistuvat vuoden 2027 aikana.

Kantvikin koulu on tarveselvitysvaiheessa ja etenee suunnitellusti. Arvioidut kustannukset alittivat talousarvion 87 590 eurolla, ja tilinpäätöksen mukaan tarveselvityksen laatiminen on käynnissä ja se on tarkoitus tuoda päätöksentekoon alkuvuonna 2024.

4.2 Talouden tasapaino

Kunnassa on tarkasteltu ulkopuolisen toimijan kanssa talouden tilannetta ja investointien toteutuskykyä (Talouden tilannekuva ja investointien toteutuskyky, Inspira 23.5.2023). Tarkastelussa on käyty läpi talouden tilannetta 9 eri skenaarion sekä perusskenaarion näkökulmasta. Tarkastuslautakunta on hyödyntänyt talouden tasapainoa tarkastellessaan perusskenariota. Taulukossa 6 on esitettyä vuoden 2023 sekä talousarviovuoden 2024 ja taloussuunnitelman vuosien 2025–2026 osalta tunnusluvut, jotka kuvaavat tulo-rahoituksen riittävyyttä kattamaan toimintakuluja, poistoja ja arvonalentumisia, investointeja sekä lainakantaa.

Mittari	2023	2024	2025	2026
Vuosikate (EUR) Tavoite: 22,5 milj. euroa	37,9	18,0	23,4	23,0
Vuosikate/poistot, % Hyvä > 100 % Tyydyttävä 80 %-100 % Heikko < 80 %	227	102	132	113
Investointien tulo-rahoitus % (vuosikate/nettoinvestoinnit*) Hyvä > 100 % Tyydyttävä 80 %-100 % Heikko < 80 %	160,1	62 %	46 %	49 %
Kunnan lainakanta, €/asukas Uudenmaan kuntien keskiarvo vuoden 2022 osalta 3 661 EUR (lähde: Valtiokonttori)	3 916	4 860	6 058	7 430

Taulukko 6: Talouden tasapainoa kuvaavat tunnusluvut vuosien 2023–2026 osalta.

Vuosikate: Tarkastuslautakunta on ottanut vuosikatteen tavoitetasoksi 22,5 milj. euroa, joka on esitetty ulkopuolisessa selvityksessä (Inspira, 23.5.2023). Vuosikatteen ollessa tavoitetasossa mahdollistaa se kunnan tulojen ja velkamäärän suhteen säilyvän hyvällä tasolla. Tarkastelujakson aikana 2023–2026 vuosikate painuu alle tavoitetason vuonna 2024.

Vuosikate/poistot % -mittari kuvaa sitä paljonko vuosikatteesta on jäänyt poistojen jälkeen tuloja rahoittamaan investointeja. Vuonna 2023 vuosikatteen suhde poistoihin oli hyvällä tasolla. Tarkastelujaksolla 2023–2026 vuosikatteen suhde poistoihin heikentyy, mutta se kattaisi edelleen poistot. (tarkasteluun on otettu vuosikate I, joka ei sisällä vuosittaisia käyttöomaisuuden myyntivoittoja ja maankäyttösopimuskorvauksia).

Investointien tulo-rahoitus % -mittari kuvaa sitä, kuinka paljon investoinneista on rahoitettu tulo-rahoituksella. Vuonna 2023 investointien tulo-rahoitus oli hyvällä tasolla. Seuraavina vuosina 2024–2026 sen on ennustettu olevan heikolla tasolla.

Lainakanta €/asukas (kunta): Kunnan lainakanta asukasta kohden vuonna 2023 väheni 1 151 eurolla edelliseen vuoteen verrattuna. Kunnan lainakanta asukasta kohden oli hieman yli Uudenmaan kuntien keskiarvon (2022, Valtiokonttori). Seuraavina vuosina 2024–2026 asukaskohtainen lainakanta kasvaa merkittävästi.

Arvioinnin yhteenveto

Vuonna 2023 talouden sitovat tavoitteet toteutuivat ja tilikauden tulos oli alkuperäiseen ja muutettuun talousarvioon nähden merkittävästi parempi. Toimintatuottojen ylittäminen talousarvioihin verrattuna vaikutti toimielinten sitovissa talouden tavoitteissa pysymiseen, vaikka toimintakulut ylittyivät talousarvioihin nähden kaikissa toimielimissä.

Talouden tavoitteiden toteutumisen rinnalla myös positiivista oli, että kunnan asukasluku kasvoi 445 asukkaalla.

Investointien tulo-rahoitukseen nähden investointikustannukset, 26,6 milj. euroa, ovat olleet maltillisella tasolla. Tulorahoitus on riittänyt kattamaan poistot ja arvonalentumiset sekä nettoinvestoinnit. Muutettuun talousarvioon nähden Yhteiskampanuksen toteutuneet kustannukset ylittyivät noin 20 %. Muita ylityksiä ei tullut, sen sijaan merkittäviä alituksia ilmeni etenkin sekä rakennusvaiheessa olevaan Killinmäkeen että suunnitteluvaiheessa oleviin Nissniku-talon ja Kantvikin koulun hankkeisiin. Hankkeiden edistäminen on hidastunut osittain valmistelun viivästymisen takia, joka on johtunut mm. resurssivajauksista.

Kunnan talouden tasapaino heikkenee lähivuosina, ellei panostuksia vuosikatteen nostamiseksi tavoitetasolle tehdä mm. käyttötalouteen kohdistuvilla tehostamistoimilla ja investointeja vähentämällä.

Tarkastuslautakunta suosittelee aiempien vuosien tapaan, että kunnan tasapainottamissuunnitelma tuodaan valtuustolle nähtäväksi, jotta sen toimeenpanoa voidaan talousarvioiden valmistelussa ja tilinpäätöksen toteutuksen yhteydessä seurata ja varmentaa.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että päätöksentekijöille esitetään talousvaikutuksia investointipäätösten tekemisen tueksi. Esimerkiksi vuosittainen kestävä investointitaso on mahdollista muodostaa kunnan teettämässä ulkopuolisessa selvityksessä esiin tuotujen talouden tilannekuvaa ja investointien toteutuskykyä kuvaavien havaintojen perusteella. Toisin sanoen, kun investointipäätöksiä tehdään, tunnistetaan samalla ylittääkö se laskennallisen vuosittaisen investointitason ja mitä sen seurauksena esimerkiksi käyttötalouden vahvistamiseksi on tehtävä.

5. Arvio toiminnan tavoitteiden toteutumisesta

5.1 Kunnan strategia 2022–2023

Kirkkonummen kunnassa on laadittu strategia, joka koskee vuosia 2022–2023. Strategia hyväksyttiin kunnanvaltuustossa 31.1.2022 (§ 5). Strategian perustana toimivat Kirkkonummen kunnan arvot kestävydestä, avoimuudesta, luottamuksesta ja rohkeudesta. Strategiassa on esitetty yhteensä neljä painopistettä, ja painopisteille asetetut yhteensä 18 osa-aluetta. Lisäksi strategiassa on esitetty neljä tekijää strategian onnistuneelle toteuttamiselle, jotka ovat: 1) Johdamme tiedolla, 2) Luonnonläheisyys on lumovoimatekijämme, 3) Tasapainotamme taloutta ja 4) Osallistuminen ja viestintä toimivat.

Kirkkonummen kunnan strategiassa määritetyt strategiset painopisteet ja niiden osa-alueet on esitetty taulukossa 7. Lisäksi taulukossa on esitetty kunnan ja tarkastuslautakunnan kokonaisarviot (keskiarvo) osa-alueiden tavoitteiden toteutumisesta. Yksityiskohtaiset arviot strategiasta johdetuista toiminnan tavoitteista on esitetty tämän arviointikertomuksen liitteessä 1.

STRATEGISET PAINOPISTEET	PAINOPISTEIDEN TAVOITTEET	K*	T*
1. Houkuttelemme ja kasvamme	1.1 Tähtäämme vahvaan ja suunnitelmalliseen väestökasvuun.	+	+
	1.2 Huolehdimme keskuksien, asuntoalueiden ja työpaikka-alueiden saavutettavuudesta myös kevyttä liikennettä ja joukkoliikennettä kehittäen	+	-
	1.3 Kansainvälistymme aktiivisesti		
2. Investoimme asukkaisiin	2.1 Teemme rohkeasti investointeja kestäväen kehityksen periaatteiden mukaisesti.	+	+
	2.2 Kaavoitus ja luvitus toimivat ketterästi ja jouhevasti.	++	++
	2.3 Rohkaisemme yrittäjyyteen ja tarjoamme monipuolisia yrityspalveluita. Kehitämme kuntaa aktiivisesti yhteistoiminnassa elinkeinoelämän, oppilaitosten ja sidosryhmien kanssa.	-	-
	2.4 Investoimme oppimisen ja hyvinvoinnin kautta tulevaisuuteen.	-	-
	2.5 Toimimme aktiivisesti ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi. Olemme sitoutuneet Hinku-tavoitteisiin ja varmistamme niiden edistymisen kaikessa kunnan toiminnassa seurannan ja koordinaation kautta.	++	+
3. Panostamme asukkaisiin	3.1 Tarjoamme kaksikielisiä palveluja kaikille, vauvoista ikäihmisiin.	+	+
	3.2 Kehitämme lähipalveluita hyvinvoinnin tueksi. Jatkamme vahvana ja kansainvälistyvänä sivistyskuntana – vahvistamme englanninkielistä opetusta ja profiloimme yhteiskampusta.	++	++
	3.3 Rakennamme lapsille ja nuorille terveet ja turvalliset tilat. Olemme lapsiystävällinen kunta. Kirkkonummella on jatkossakin turvallista liikkua paikasta ja ajasta riippumatta.	++	++
	3.4 Vähennämme kuntalaisten välistä eriarvoisuutta ottamalla huomioon eri väestöryhmien tarpeet palveluiden ja toiminnan suunnittelussa. Vahvistamme sosiaalista kestävyttä toimivan kotoutumisen kautta.	+	+
	3.5 Edistämme kestävää elämäntapaa, hyvinvointia, terveyttä ja osallisuutta yhteistyössä kuntalaisten, yritysten, yhteisöjen ja hyvinvointialueen kanssa. Kannustamme kuntalaisia hyvinvointia ja terveyttä edistäviin valintoihin. Tarjoamme tiloja ja paikkoja yhdistysten ja kuntalaisten käyttöön ja parannamme kunnan tilojen monikäyttöisyyttä. Kunnan yleiset alueet keskeisillä paikoilla toimivat alustana ja mahdollisuutena kulttuurille ja taiteelle.	++	++
	3.6 Panostamme kulttuuriin, liikuntapaikkoihin ja virkistysalueisiin	++	++
4. Luomme uuden työn paikkoja	4.1 Luomme edellytyksiä monipaikkaisuudelle ja uudenaikaiselle etätyöskentelylle.		
	4.2 Houkuttelemme asiantuntijatyöpaikkoja ja kehitämme nykyisiä työpaikkoja. Tähtäämme korkeampaan tuottavuuteen.	++	++
	4.3 Kehitämme kunnan keskuksia kaupan ja palvelujen työpaikkojen sekä etätöläisten palvelujen keskittyminä.		
	4.4 Edistämme innovatiivisten ja kehittyvien yritysten sijoittumista kuntaan.		

Taulukko 7: Kirkkonummen kunnan strategian 2022–2023 painopistealueet ja päämäärät. Lisäksi taulukossa on esitetty kunnan ja tarkastuslautakunnan kokonaisarviot (keskiarvo) osa-alueiden tavoitteiden toteutumisesta. *K-Kunta ja *T-Tarkastuslautakunta.

Arvioinnin yhteenveto

Kirkkonummen kunta on asettanut sitovia toiminnallisia tavoitteita yhteensä 57, perustuen strategiassa esitettyihin neljään painopisteeseen sekä niille asetettuihin osa-alueisiin. Painopistealueista neljään ei ole asetettu toiminnan tavoitteita vuonna 2023. Nämä painopistealueet olivat:

- kansainvälistymme aktiivisesti,
- luomme edellytyksiä monipaikkaisuudelle ja uudelle etätyöskentelylle,
- kehitämme kunnan keskuksia kaupan ja palvelujen työpaikkojen sekä etätyöläisten palvelujen keskittymänä, sekä
- edistämme innovatiivisten ja kehittyvien yritysten sijoittumista kuntaa

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan vuoden 2023 toiminnan tavoitteiden ja strategian välillä on pääasiassa selkeä yhteys.

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan vuodelle 2023 asetetusta 57 toiminnallisesta tavoitteesta 23 tavoitetta toteutui, 24 toteutui osittain ja 10 ei toteutunut. Merkittävimmin tavoitteita on arvioitu ei-toteutuneeksi painopistealueilla:

- Huolehdimme keskuksien, asuntoalueiden ja työpaikka-alueiden saavutettavuudesta myös kevyttä liikennettä ja joukkoliikennettä kehittäen.
- Rohkaisemme yrittäjyyteen ja tarjoamme monipuolisia yrityspalveluita. Kehitämme kuntaa aktiivisesti yhteistoiminnassa elinkeinoelämän, oppilaitosten ja sidosryhmien kanssa.
- Investoimme oppimisen ja hyvinvoinnin kautta tulevaisuuteen.

Kirkkonummen kunta on esittänyt tilinpäätöksessä toiminnallisten tavoitteiden toteuman ja oman arvion tavoitteiden toteutumisesta, yhdestä tavoitteesta puuttui kunnan laatima oma arvio toteutumasta. Tilinpäätöksessä esitettyihin arvioihin verrattuna tarkastuslautakunta oli 13 tavoitteen osalta eri mieltä kunnan arvioihin nähden, pääosin liittyen siihen, ettei tavoitteen toteutumisesta ole esitetty riittävästi tietoa.

Tavoitteiden asettamiseen ja toteuttamisen kuvaamiseen on panostettu. Tavoitteiden mittarit sekä arviointiasteikot ovat pääosin esitetty selkeästi. Myös suunniteltuja ja tehtyjä toimenpiteitä on listattu aiempia vuosia selkeämmin tavoitteiden kuvauksiin.

Suomenkielisen ja ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen ja opetuksen toiminnan tavoitteiden raportoinnissa oli epäselvyyksiä.

Tarkastuslautakunta toteaa, että toiminnan tavoitteilla edistetään kunnan strategian toteuttamista ja ne ilmentävät toimialan tekemän työn vaikuttavuutta kuntalaisten hyvinvointiin. Tämä tulee huomioida, kun tavoitteita asetetaan ja niiden toteutumista kuvataan tilinpäätöksessä. Kaikkiin strategian painopistealueisiin ei ollut määritetty toiminnan tavoitteita, joten tarkastuslautakunnan ei ole mahdollista arvioida näiden tavoitteiden toteutumista. Nämä painopistealueet liittyivät elinkeinoelämään ja yrittämiseen, jotka ovat kunnan elinvoimaisuuden ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi tärkeitä.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että uuden strategian painopistealuekohtaisten vuosittaisten toiminnan tavoitteiden määrittämisessä ja toteuttamisessa huomioidaan strategia kokonaisuudessaan.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että palvelualueilla huolehditaan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laadinnan vastuista ja toimeenpanosta sekä tietojen oikeellisuuden varmentamisesta ennen päätöksentekoa.

6. Arviointivuoden painopistealueet

6.1 Kirkkonummen Vuokra-asunnot Oy

Kirkkonummen Vuokra-asunnot Oy (myöhemmin KV-A) tähtää kunnan strategian toteuttamiseen ylläpitämällä ja rakennuttamalla laadukkaita ja edullisia vuokra-asuntoja, joissa asuvilla on viihtyisä ja turvallinen asuinympäristö tarpeellisine palveluineen. Asunnot on rakennettu pääasiassa aravalainoilla.

KV-A:n liikevaihto vuonna 2023 oli 10,2 milj. euroa ja tilikauden tulos oli ylijäämäinen, yhteensä 9,09 euroa. Omavaraisuusaste oli tilikauden päättyessä 9,7 %, joka on heikko. Liikevaihto on kasvanut edellisen (2022) vuoden 9,6 milj. eurosta maltillisesti. Yhtiön omavaraisuusaste on laskenut 2018-2023 joka vuosi ollen vuoden 2023 osalta 7,3 prosenttiyksikköä heikompi vuoteen 2018 verrattuna.

Vuokra-asuntojen hakijoita (2023: 1944) oli KV-A:n omistamiin kohteisiin melkein seitsemän kertaa enemmän kuin asunnon saajia (2023: 289). Vaikka tyhjiä asuntoja on ollut 35 kpl tilikauden 2023 päättyessä, on käyttöaste ollut lähes tavoitteen mukainen 97,6 %. Vaihtuvuus yhtiön omistamissa asunnoissa oli tilikauden aikana keskimäärin 23,5 %. Vuokra-asunnoille on kysyntää merkittävästi enemmän kuin on osoittaa asuntoja.

Tilinpäätöksen (2023) mukaan uudis- ja peruskorjaushankkeet siirtyivät vuodelle 2024 liian kalliina ja yleinen taloustilanne on hidastanut peruskorjausohjelmaa.

Tavoitteiden toteutuminen

KV-A:lle on asetettu toiminnan tavoitteita kahteen strategiseen painopisteeseen liittyen. ”Investoimme tulevaisuuteen”:

- Edistää julkisessa rakentamisessa toimenpiteitä CO₂-päästöjen vähentämiseksi
- Hyödyntää uusiutuvia energialähteitä.

”Panostamme asukkaisiin ja hyvinvointiin”:

- Oikea-aikaiset peruskorjaukset mahdollistavan kassavirran turvaamisen. Kunnanhallitukselle tuodaan KV-A:n osavuosikatsaus kunnan osavuosikatsauksen yhteydessä.
- Peruskorjaus- ja uudiskohteet toteutetaan esteettömänä.
- KV-A:n vuokra-asuntojen käyttöasteen seuranta->vähintään 98 %.

Uusiutuvia energialähteitä on hyödynnetty rakentamisessa. Viimeisin valmistunut kiinteistö on puukerrostalo ja uudiskohdehankkeet on suunniteltu rakennettavan puusta. Hiilidioksidipäästöjä on vähennetty ja vähennetään lämmitysjärjestelmiä uusimalla ja uudiskohteisiin hiilineutraaleja lämmitysjärjestelmiä asentamalla. Vuodesta 2022 KV-A on ollut kiinteistöjen lämmityksen ja kiinteistösähkön suhteen hiilineutraali. Ensimmäinen aurinkokennovoimala on valmistunut vuodesta 2023. Loput kaukolämpökohteet (14kpl) muutetaan maalämpöön 2024 aikana.

KV-A:n mukaan Metsätörpantie 5 ja 7 peruskorjaushanke on karkottanut asukkaita ja useita asuntoja on siellä tyhjänä. Hanke on viivästynyt ensin koronan ja sittemmin inflaation johdosta. Peruskorjaushanke on viivästyessään ja tyhjiillään olevana heikentänyt kassavirtaa. Esteettömiä asuntoja on ollut 47 % rakennuskannasta ja asuntojen käyttöaste on ollut 97,6 % joulukuussa 2023. Asuntojen käyttöaste on jäänyt hieman tavoitteesta.

Tuleva kehitys

KV-A on laatinut vastuullisuusohjelman vuosille 2023–2025. Vastuullisuusohjelman (2023) mukaan yhtiön perustehtävänä on vuokrata viihtyisiä ja kohtuuhintaisia asuntoja niitä tarvitseville, palvella asiakkaita hyvin ja ylläpitää kiinteistöjen hyvää kuntoa. Vastuullisuusohjelmassa on asetettu tavoitteita koskien teemoja: ”Kohti hiilineutraaliutta”, ”Luotettava vuokranantaja” sekä ”Läpinäkyvä toimija”.

Lisäksi KV-A on toimittanut alustavan strategian (15.9.2023), jossa on asetettu tavoitteita asuntotuotantotavoitteen saavuttamiseksi, rahoituksen turvaamiseksi ja kustannustason hillitsemiseksi, asiakaskokemuksen ja vuokraustoiminnan kehittämiseksi, kestäväen kehityksen edistämiseksi, kiinteistökannan hallitsemiseksi kestävästi, luotettavuuden ja vastuullisuuden edistämiseksi sekä päämäärän Kirkkonummen parhaasta vuokranantajuudesta sekä strategiassa määritettyjen arvojen toteuttamiseksi.

Tilinpäätöksen (2023) mukaan konsernivalvonnan käytännön toteutusta kehitetään pyytämällä tytäryhtiöiltä sisäisen valvonnan suunnitelmia ja niiden seuranta. Tytäryhtiöiden riskienhallintaperiaatteita ja/tai selvityksiä riskien toteutumistilanteesta tullaan pyytämään järjestelmällisemmin sekä lisätään vuorovaikutusta hallinnollisten päätösten osalta.

Arvioinnin yhteenveto

Valtuuston hyväksymät kunnan strategiaan ja yhteisön toimintaan sekä talouteen pohjautuvat sitovat tavoitteet Kirkkonummen Vuokra-asunnot Oy:lle toteutuivat osittain.

Lisäksi tarkastuslautakunta arvioi, että tavoite oikea-aikaiset peruskorjaukset mahdollistavan kassavirran turvaamisesta ei huomioi täysin peruskorjauksen oikea-aikaisuuteen vaikuttavia tekijöitä, kuten yleistä taloustilannetta, jonka takia tavoitteen uudelleen kohdistamista tulisi harkita siten, että siinä huomioitaisiin laajemmin peruskorjaushankkeiden toteuttamiseen ulottuvat riskit.

Kirkkonummen Vuokra-asuntojen taloudellinen kehitys on heikentynyt vuosi vuodelta. Vaikka asuntojen käyttöaste on lähes tavoitteessa, peruskorjaushankkeiden viivästyminen ja sen seurauksena tyhjillään olevien asuntojen vaikutus kassavirtaan on merkittävä. Panostuksia vuokra-asuntojen kehittymisen ohjaamiseksi on tehtävä selkeiden strategisten tavoitteiden ja konsernin ohjauksella.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että kunnan uusi strategia 2024–2030 heijastuu myös Kirkkonummen Vuokra-Asuntojen strategisiin tavoitteisiin. Kirkkonummen Vuokra-Asuntojen strategiassa tulisi näkyä kunnan tahtotila vuokra-asumisesta, sen tasosta, asuntojen sijainnista ja asuntotuotannosta verrattuna asukkaiden tarpeisiin sekä tytäryhtiön taloudellisesta tasapainosta.

Lisäksi tarkastuslautakunta suosittelee, että tehokkaalla konserniohjauksella vahvistetaan tytäryhtiön toiminnan ohjaamista kohti strategisia tavoitteita.

6.2 Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Hyvinvointialueuudistus ei ole poistanut kuntien velvoitetta ja tarvetta huolehtia omalta osaltaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävistä kunnassa. Kunnalla on edelleen lakisääteinen velvoite edistää kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä (612/2021, 6 §). Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävät kunnassa ovat laaja-alaisia ja poikkihallinnollisia ja niitä tehdään kunnan kaikilla sektoreilla. Kunnan keskeisin yhteiskumppani hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä on hyvinvointialue (Kuntaliitto.fi).

Kirkkonummen kunnassa on vuoden 2023 aikana panostettu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asiantuntijaresursseihin, kun keväällä 2023 on aloittanut Hyte-suunnittelija, syksyllä 2023 on perustettu ennaltaehkäisevän mielenterveys- ja päihdetyön koordinaattorin tehtävä ja aloittanut vapaa-ajan koordinaattori painopistealueena ikäihmisten hyvinvoinnin tukeminen. Poikkihallinnollista organisointia on tehostettu perustamalla kesällä 2023 Hyte-ryhmä. Lisäksi elinvoimajaosto perustettiin 30.1.2023, jonka tehtävänä hallintosäännön mukaisesti on vastata kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä sekä kunnan hyvinvointikertomuksesta.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtäviä on tehty ja tehdään kunnassa palveluryhmätasoisesti (varhaiskasvatus, opetus- ja vapaa-aika, kirjasto, kulttuuri, liikunta ja nuorisotoimi). Hyvinvoinnin edistämistä on sisällytetty useisiin kunnassa laadittuihin palvelukohtaisiin suunnitelmiin sekä kuntastrategiaan. Viimeisin kunnassa laadittu hyvinvointikertomus on ajanjaksolta 2017–2021. Hyvinvointisuunnitelma on tehty ajanjaksolle 2022–2025 ja hyväksytty kunnanvaltuustossa 20.6.2022. Arviointihetkellä (2023) kunnassa on ollut päivitettävänä kunnan strategia, jonka jälkeen myös hyvinvointisuunnitelma päivitetään kevään 2024 aikana. Kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä puuttuu arviointihetkellä (2023) selkeät ja mitattavissa olevat tavoitteet, jotka raamittavat ja yhtenäistävät sekä joiden avulla johdetaan ja ohjataan poikkihallinnollista yhteistyötä kunnan asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

Yhteistyö hyvinvointialueen kanssa

Haasteita on havaittu hyvinvointialueuudistuksen jälkeen kunnan ja hyvinvointialueen välisessä rajapinnassa opiskeluhuollon kuraattoreiden ja koulupsykologien organisoinnin ja toiminnan osalta. Tämän yhteistyön ja haasteiden ratkaisemiseksi avainroolissa on myös kunnan Hyte-koordinaattori, joka osaltaan selvittää rajapinnassa esiintyviä ongelmakohtia ja tuo niitä eri yhteyksissä yhteistyöelinten tietoisuuteen ja ratkaistavaksi.

Arvioinnin yhteenveto

Jotta kunnan toiminnassa on mahdollista läpinäkyvästi todentaa kunnan lakisäateistä (612/2021, 6 §) veloitetta edistää asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, on sitä suositeltavaa johtaa ja ohjata yhdenmukaisten mitattavien tavoitteiden pohjalta.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että kunnassa laaditaan kuntastrategiasta johdetut ja mitattavissa olevat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteet ja kirjataan ne hyvinvointisuunnitelmaan, joiden toteutumista vuosittaisessa hyvinvointikertomuksessa raportoidaan.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että kunnanhallituksen elinvoimajaosto ottaa vahvemman roolin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä Kirkkonummella.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että kunnassa johdetaan ja ohjataan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteen mukaista työtä Hyte-ryhmässä. Tämä voidaan toteuttaa mm. siten, että Hyte-ryhmässä laaditaan tavoitteista johdetut toimenpiteet ja määritetään vastuut eri palveluryhmille. Näiden toimenpiteiden toteuttamista läpikäydään säännöllisin väliajoin Hyte-ryhmän kokouksissa ja raportoidaan niistä kunnanhallituksen elinvoimajaostolle.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpiteitä ja niistä saatuja mitattavia tuloksia raportoidaan kunnan verkkosivuilla.

Kirkkonummella 8.5.2024

Kirkkonummen kunnan tarkastuslautakunta

Ulla Seppälä
puheenjohtaja

Jerri Kämpe-Hellenius
varapuheenjohtaja

Sami Sailo
jäsen

Matti Tanskanen
jäsen

Tuomo Tiitinen
jäsen

Sea Eklund
jäsen

Teppo Lampovaara
jäsen

Maija Lounamaa
jäsen

Katri Aula
jäsen

Liite 1 Arvio toiminnan tavoitteiden toteutumisesta

Vuoden 2023 toiminnan tavoitteiden toteutumista on arvioitu tilinpäätökseen 2023 sekä talousarvioon 2023 perustuen. Vuonna 2023 strategisia painopisteitä toteutettavat toimenpiteet, mittarit ja vastuutahot on kirjattu talousarvion toimielinkohtaisiin tavoitetaulukoihin. Tilinpäätöksessä sitovat toiminnan tavoitteet on kirjattu käyttötalousosaan, jossa jokainen palvelualue on kuvannut tavoitteen toteuttamiseksi tehtyjä toimenpiteitä sekä kirjannut arvion tavoitteen toteutumisesta.

Tarkastuslautakunnassa on arvioitu toiminnan tavoitteiden toteutumista tilinpäätöstiedoista. Arvioinnissa on kiinnitetty huomiota seuraaviin asioihin:

- onko tavoite asetettu siten, että siitä on pääteltävissä tavoitetaso
- onko tavoite sellainen, että sen saavuttamisastetta voidaan seurata ja arvioida toteutumista
- ovatko esitetyt toimenpiteet olleet riittäviä toteuttamaan tavoitetta

Tarkastuslautakunnan arvio tavoitteista ja niiden toteutumisesta on esitetty strategisten painopisteiden ja niiden osa-alueiden mukaisessa järjestyksessä. Arviossa on esitetty myös tilinpäätöksen mukainen strateginen tekijä, palvelualue sekä vastuutaho. Toiminnan tavoitteiden arvioinnissa on käytetty samaa kolmiportaista arviointiasteikkoa kuin talouden tavoitteiden arvioinnissa.

++	Tavoite on toteutunut
+	Tavoite on toteutunut osittain
-	Tavoite ei ole toteutunut

1. Houkuttelemme ja kasvamme

1.1 Tähtäämme vahvaan ja suunnitelmalliseen väestökasvuun.				
Palvelualue	Tavoite	Toteutuminen	Kunnan arvio	Tarkastuslautakunnan arvio
Yhteiset palvelut (Elinvoimapäällikkö)	<p>Kuntakuvan vahvistaminen.</p> <p>Kehitetään kuntakuvaa ja markkinoidaan säännöllisesti kuntaa tuomalla esille kunnan pito- ja vetovoimatekijöitä.</p> <p>Vahvistetaan kunnan houkuttelevuutta ja näkyvyyttä tuomalla esiin kunnan vahvuuksia sosiaalisen median mainonnan keinoin ja erilaisin kampanjoin (vähintään 3 kampanjaa vuoden aikana) sekä järjestämällä veto- ja pitovoiman lisäämiseksi tilaisuuksia eri kohderyhmille ajankohtaisista teemoista.</p>	<p>Kunnan asukasluku kasvoi 1,1 % (438 asukkaalla) eli enemmän kuin edellisenä vuonna.</p> <p>MDI:n elinvoima, vetovoima ja pitovoima -indeksi on Kirkkonummella keskimäärin 71,1, joka on 4. paras keskikokoisista kunnista ja Uudenmaan kunnista 3. paras.</p> <p>Discovering Finlandin kampanjan aloitus ja esittelysivu Kirkkonummesta. Mainos Rakenna, remontoi & sisusta -lehdessä, joka jaossa Loviisan asuntomessuilla. Uudistettu verkkosivusto julkaistu ja otettu käyttöön.</p> <p>Videomainoskampanjat Savonlinnan oopperajuhlilla sekä Jyväskylän ralliviikolla.</p>	++	++

		<p>Tarkastuslautakunnan arvon perusteella toimenpiteitä kuntakuvaan vahvistamiseksi on tehty, joka on osaltaan saattanut myötävaikuttaa asukasluvun kasvuun.</p> <p>Tarkastuslautakunta arvioi tavoitteen toteutuneen.</p>		
Yhteiset palvelut (Hallinto-johtaja ja kunnan johtoryhmä)	Uuden kuntastrategian valmistelu aloitetaan 2023 alkupuolella. Strategia hyväksytään 2023 loppuvuodesta. Strategian valmistelu aloitetaan palveluverkkoselvityksen hyväksymisen jälkeen. Kuntalaiset osallistetaan strategian valmisteluun.	<p>Työ eteni suunnitellusti vuonna 2023 ja kunnanvaltuusto päätti uudesta strategiasta 4.3.2024.</p> <p>Kuntastrategia hyväksyttiin vuoden 2024 puolella.</p> <p>Tarkastuslautakunta arvioi tavoitteen osittain toteutuneeksi.</p> <p>Tarkastuslautakunta toteaa, että strategian valmistelussa osallistettiin kuntalaisia, yrittäjiä ja kunnan järjestöjä kiitettävästi.</p>	+	+
Yhdyskuntatekniikan palvelualue, Yhdystekniikan lautakunta	Kuntastrategian ja kaavoitusohjelman mukaisten tavoitteiden toteutuminen.	<p>Kirkkonummen liikekeskustan keskeinen kaavahanke eli Tallinmäen asemakaava tuli lainvoimaiseksi.</p> <p>Uusien lainvoimaisten asemakaavojen rakennusoikeus on noin 33 500 kem2 (lähes 85 % tavoitteesta).</p> <p>Osa tavoitetasosta on saavutettu, joten tarkastuslautakunta on arvioinut tavoitteen osittain toteutuneeksi.</p>	+	+
	Vuoden aikana hyväksytyjen asemakaavojen uuden asuinrakennusoikeuden määrä on n. 40 000 kem2			
	Pientalojen ja rivitalojen osuuden kasvattaminen siten, että se on vähintään 67 % vuoden aikana kaavoitettavasta kerrosalasta	<p>Pientaloasumisen asemakaavoja ei saatu lainvoimaisiksi, vaikka niitä oli useita vireillä.</p> <p>Tarkastuslautakunnan mukaan tavoite ei ole toteutunut.</p>	-	-
	Tavoitteena on luovuttaa vuosittain vähintään 50 omakotitonttia sekä 5000 k-m2 kerrostalo-, rivitalo sekä yhtiömuotoisia pientalotontteja, joista pitkällä tähtäimellä yli puolet on rivitalo- sekä pientalotontteja.	<p>Omakotitontteja luovutettiin 3 kpl. Tuottajamuotoisia asuntotontteja luovutettiin 4200 k-m2. Omakotitonttien luovutukset olivat vuokratonttien myyntejä. Kunnalla ei ole tällä hetkellä luovutuskelpoisia omakotitontteja. Seuraava tonttihaku käynnistetään Juhlakallion asemakaava-alueella, kun riittävä kunnallistekninen valmius on saavutettu.</p> <p>Tavoitteesta ollaan jääty merkittävästi, joten tarkastuslautakunta arvioi ettei tavoite ole toteutunut.</p>	+	-
Uusi metsästrategia lisää vuotuista hiilinielua, turvaa luonnon monimuotoisuutta ja	Kunnan metsästrategiaa ei saatu hyväksytyä vuoden 2023 aikana.		-	-

	vuotuisilla puunmyyntituloilla katetaan vähintään metsien hoidon kustannukset.	Tarkastuslautakunnan mukaan tavoite ei ole toteutunut.		
1.2 Huolehdimme keskuksien, asuntoalueiden ja työpaikka-alueiden saavutettavuudesta myös kevyttä liikennettä ja joukkoliikennettä kehittämällä				
Yhdyskuntatekniikan palvelualue, Yhdystekniikan lautakunta	Joukkoliikenteen käyttäjämäärien kasvu.	Nousujen määrä (lkm.) ja niiden muutos edelliseen vuoteen verrattuna. Toteuma 31.12.2023. Lähijunaliikenne 2023: 1 521 000 / +7,4 % (2022: 1 416 000, 2019: 1 748 000). Kirkkonummen sisäiset bussilinjat (ml. Siuntion linjat 181 ja 182) 2023: 413 000 / +3,5 % (2022: 399 000, 2019: 333 000). Kirkkonummen seutulinjat 2023: 1 565 000 / -16,2 % (2022: 1 868 000, 2019: 1 392 000). Kirkkonummen U-linjat 2023: 612 000 / +43 %, (2022: 428 000, 2019: 498 000). Osa tavoitetasosta on saavutettu, joten tarkastuslautakunta on arvioinut tavoitteen osittain toteutuneeksi.	+	+
	Kunnan subventioaste pysyy alle 50 %.	HSL:n osavuosi- katsauksen 2/2023 mukaan Kirkkonummen kuntaosuuden ennustetaan olevan ilman yli-/alijäämää 49,6 %. HSL:n tilinpäätösennusteessa Kirkkonummen kuntaosuuden on ennakoitu nousevan. Lopullinen subventioprocentti selviää keväällä 2024 HSL:n tilinpäätöksestä.	Ei tietoa	-
1.3 Kansainvälistymme aktiivisesti				
	ei tavoitteita vuodelle 2023			

2. Investoimme asukkaisiin

2.1 Teemme rohkeasti investointeja kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.				
Palvelualue	Tavoite	Toteutuminen	Kunnan arvio	Tarkastuslautakunnan arvio
Yhteiset palvelut	Toimintakatteen kasvuprosentti ei ole suurempi kuin inflaatio- tai verotulojen kasvuprosentti.	Inflaatio oli vuonna 2023 keskimäärin 6,2 %. Toimintakate (-49,2 %) sekä verotulot (-52,2 %) puolittuivat hyvinvointialueuudistuksen johdosta. Toimintakate ylitti alkuperäisen budjetin 3,3 milj. euroa ja samoin verotulot 6,1 milj. euroa. Tarkastuslautakunta arvioi tavoitteen osittain toteutuneeksi, sillä tilinpäätöksessä ei ole riittävästi tietoa tavoitteen toteutumisen arvioimiseksi.	++	+
Yhdyskuntatekniikan palvelualue, Yhdystekniikan lautakunta	Yhdyskuntatekniikan kilpailutusten laatua parannetaan siten, että urakoiden lisätöiden määrä vähenee 20 %.	Joissakin vuoden 2023 hankkeissa on ollut haasteita, jotka eivät ole johtuneet kilpailutuksesta. Nämä ennakoimattomat tilanteet ovat aiheuttaneet lisä- ja muutostöitä urakoissa. Tarkastuslautakunnan mukaan tavoite ei ole toteutunut, sillä urakoiden lisätöiden määrä on kasvanut.	-	-
Yhdyskuntatekniikan palvelualue, Rakennus- ja ympäristölautakunta	Siuntionjoki 2030 -ja Rannikkovesi-visio 2050 -hankkeiden jatkaminen ja toimenpiteiden toteutus. Estbyånin vesistön tarkennetun toimenpideohjelman laatiminen.	Siuntionjoki 2030 -ja Rannikkovesi-visio 2050 – hankkeita jatkettiin ja toimenpiteitä toteutettiin. Tarkastelualue rajattiin koskemaan ensivaiheessa Estbyånin valuma-alueen sijaan Jolkbyånin osavaluma-alueetta, koska hankkeelle myönnetty valtion avustus oli odotettua pienempi. Estbyånin tarkennetun toimenpideohjelman laatiminen sisällytettiin osaksi EU:n Central Baltic -hakemusta, josta odotetaan päätöstä helmikuun 2024 aikana, sekä osaksi VALLU (Valuma-aluekunnostusta Länsi-Uudellamaalla) -hankkeen hakemusta, josta odotetaan päätöstä kesään mennessä. Toimenpiteitä on tehty tavoitteiden mukaisesti ja Estbyånin osalta tavoite ei täysin vastannut toimenpiteitä,	+	+

		joten tarkastuslautakunta arvioi myös tavoitteen osittain toteutuneeksi.		
	Virtavesien kunnostushankkeita ja vesiensuojelua tuetaan ja avustetaan vähintään 10 000 €:lla.	Virtavesien kunnostushankkeita tuettiin 3 100 €:lla, koska avustushakemuksia ei tullut tätä enempää. Tarkastuslautakunnan arvion mukaan tavoite ei toteutunut, koska avustusosuus jäi tavoitteesta merkittävästi.	+	-
	Vaikuttava ilmastotyö. Kestävän energian ja ilmastotoimenpidesuunnitelman (SECAP) toteutus. Kestävän energian ja ilmastotoimenpidesuunnitelman 31 toimenpiteestä 25 on käynnistynyt ja 4 valmistunut.	Kestävän energian ja ilmastotoimenpidesuunnitelman (SECAP) 31 toimenpiteestä 25 on käynnistynyt ja 4 valmistunut. Koska toimenpiteitä on tehty tavoitteen mukaisesti, tarkastuslautakunta arvioi myös tavoitteen toteutuneeksi.	++	++
Yhdyskuntatekniikan palvelualue, Toimitilapalveluiden lautakunta	Rakennusten korjausvelka ei kasva ja vuosikorjaukset toteutetaan oikea-aikaisesti ja suunnitelmallisesti. Vuoden aikana on toteutettu korjausohjelman hankkeet käyttösuunnitelman mukaisesti (kyllä/ei).	Korjausohjelman hankkeet on saatu toteutettua suunnitellusti. Korjausohjelman toteuma täyttyi euromääräisesti. Tarkastuslautakunnan arvion mukaan tavoite on saatu toteutettua.	++	++
2.2 (Hallinto) Kaavoitus ja luvitus toimivat ketterästi ja jouhevasti.				
Sivistyksen palvelualue, Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta	Hallinto-organisaation tarkoituksenmukaistaminen: päivitetty organisaatio valmis 05/2023 mennessä. Päällekkäisen työn vähentäminen, työnkuvien eheyttäminen ja prosessien selkeyttäminen. Hyvinvointialueen myötä tulevat uudet tehtävät ilman henkilöstölisäyksiä.	Organisaatio päivitetty. Päällekkäiset työt käyty läpi ja eheytetty työnkuvia sekä selkeytetty prosesseja. Hyvinvointialueen myötä tulleet uudet tehtävät ilman henkilöstölisäyksiä toteutettu. Tarkastuslautakunnan arvion mukaan tilinpäätöksessä ei ole riittävästi esitetty tietoa tavoitteen toteutumisen arvioimiseksi toteutuneeksi.	++	+
Sivistyksen palvelualue, Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta	Tietojärjestelmien käytön yhdenmukaistaminen/ohjeet: tieto luotettavaa ja ajan tasalla. Manuaalisen työn/laskennan määrän minimointi (talousjärjestelmä, koulukuljetuksen ohjausjärjestelmä)	Tietojärjestelmien käytön yhdenmukaistaminen, toteutus 100 %. Manuaalisen työn määrän/laskennan minimointi koulukuljetuksen osalta toteutus 100 %. Talousjärjestelmän osalta työskentely ja koulutukset	++	++

	Sivistyksen intranetin käytön tehostaminen, käytettävä tieto yhdessä paikassa.	etenivät suunnitelman mukaisesti, toteutus 100 %. Sivistyspalvelujen tietosuuden vahvistaminen kunnan Intranetissä. -osiossa on tietoa palvelualueen organisaatiosta ja pääsy yhteisiin ohjeisiin sekä osio sivistyspalvelut tilastoina ja numeroina -kokonaisuus, toteutus 100 %. Tarkastuslautakunnan arvion mukaan tavoite on saatu toteutettua.		
Yhdyskuntatekniikan palvelualue, Rakennus- ja ympäristölautakunta	Asiakaskontaktiin vastataan 10 päivän sisällä.	Lupapisteeseen saapui 582 neuvontapyyntöä, joihin vastattiin keskimäärin 2,43 päivän kuluessa vuonna 2023. Asiakaskontakteihin on saatu vastattua tavoitteen mukaisesti, joten tarkastuslautakunnan arvioi myös tavoitteen toteutuneeksi.	++	++
	Rakennusluvut käsitellään keskimäärin 8 viikon sisällä.	Uudisrakennuslupien (yhteensä 106 kpl) keskimääräinen käsittelyaika oli 35 kalenteripäivää luvan jättöpäivästä päätöspäivään vuonna 2023. Koska käsittelyaika on lyhyempi kuin tavoitteessa esitetty 8 viikon sisällä, tarkastuslautakunta arvioi tavoitteen myös toteutuneeksi.	++	++
	Asiakastytyväisyyden kasvu. Asiakastytyväisyyskyselyn vastausten keskiarvo vähintään 8	Asiakastytyväisyyskyselyn vastausten (53 kpl) keskiarvo oli 3,75 asteikolla 1-5, mikä muuntokertoimella vastaa noin arvosanaa 8,5 koulumaailmasta tutulla 4-10 asteikolla. Asiakastytyväisyyskyselyn keskiarvo vastaa tavoitetta, joten tarkastuslautakunta arvioi myös tavoitteen toteutuneeksi.	++	++
2.3 Rohkaisemme yrittäjyyteen ja tarjoamme monipuolisia yrityspalveluita. Kehitämme kuntaa aktiivisesti yhteistoiminnassa elinkeinoelämän, oppilaitosten ja sidosryhmien kanssa.				
Yhteiset palvelut	Kaikissa keskeisissä tutkimuksissa tavoitellaan pitkällä aikavälillä sijoitusta parhaimmassa kolmanneksessa.	Sijoitus EK:n kuntarankingissa laski sijalta 19 (2021) sijalle 22. Yrittäjän päivän verkostoitumisaamiainen 5.9. sekä Business Forum Kirkkonummi 25.10. (molemmat	-	-

	Edistetään yrittäjyyttä ja yhteistyötä kunnassa toimivien yrittäjien kanssa sekä edistetään kuntaan sijoittumista ja yritysten verkostoitumista toteuttamalla 3–5 teemoiltaan vaihtuvaa tilaisuutta yrittäjille.	yhteistyössä Kirkkonummen Yrittäjät ry:n kanssa). Kirkkonummen Rekryfestarit 10.10. Fyryssä (yhteistyössä LUVN, Life in Kirkkonummi ja Uudenmaan TE-toimisto).		
	Jatketaan elinkeinotoiminnan tilannekatsauksen laatimista kunnanhallitukselle (1–2 kpl vuoden aikana) ja elinkeinouutiskirjeiden laatimista (4 kpl vuoden aikana) yrittäjille ja paikallisille toimijoille ajankohtaisista elinkeinoelämän aiheista.	Yrittäjille lähetetty yhteensä neljä uutiskirjettä.		
		Tarkastuslautakunta arvioi, että tilaisuuksia on järjestetty, mutta niiden tuloksena toteutuneet hyödyt eivät ole vaikuttaneet tavoiteltuihin sijoituksiin tarkasteluajanjaksolla. Tarkastuslautakunta arvioi, ettei tavoite ole toteutunut.		
2.4 Investoimme oppimisen ja hyvinvoinnin kautta tulevaisuuteen.				
Sivistyksen palvelualue, Suomenkielinen kasvatus- ja koulutuslautakunta, Suomenkielinen varhaiskasvatus	Lakisääteisen kasvatushenkilöstön (myös sijaiset yli 5 kk) kelpoisuusaste 90 % kunnallisessa varhaiskasvatuksessa.	Varhaiskasvatuksen opettaja: Kelpoisuus 62 % Varhaiskasvatuksen lastenhoitaja Kelpoisuus 73 % Tarkastuslautakunnan arvion mukaan tavoitteeseen nähden toteumat ovat jääneet tavoitteesta merkittävästi.	-	-
Sivistyksen palvelualue, Suomenkielinen kasvatus- ja koulutuslautakunta, Ruotsinkielinen varhaiskasvatus	Lakisääteinen varhaiskasvatuksen henkilöstön kelpoisuusaste (myös yli 5 kk sijaiset) on 90 % kunnallisessa päivähoidossa.	Varhaiskasvatuksen opettajat: 62 %. Varhaiskasvatuksen lastenhoitajat: 67 %. Tarkastuslautakunnan arvion mukaan tavoitteeseen nähden toteumat ovat jääneet tavoitteesta merkittävästi.	-	-
Sivistyksen palvelualue, Suomenkielinen kasvatus- ja koulutuslautakunta, Ruotsinkieliset opetuspalvelut	Opetuspalvelujen jokaisessa yksikössä tehdään vähintään yksi ilmastoteko.	Jokaisessa yksikössä toteutettiin vähintään yksi ilmastoteko. Joka koulussa nousi esiin lajittelu ja ruokahävikki. Sjököllässä lisäksi sähkönsäästö. Tarkastuslautakunnan arvion mukaan tilinpäätöksellä ei ole riittävästi tietoa tavoitteen toteutumisen arvioimiseksi.	++	+
2.5 Toimimme aktiivisesti ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi. Olemme sitoutuneet Hinku-tavoitteisiin ja varmistamme niiden edistymisen kaikessa kunnan toiminnassa seurannan ja koordinaation kautta.				
Sivistyksen palvelualue, Suomenkielinen kasvatus- ja koulutuslautakunta, Suomenkieliset opetuspalvelut	Jokaisessa opetuspalvelujen yksikössä toteutetaan vähintään yksi ilmastoteko.	Jokaisessa opetuspalveluiden yksikössä toteutettiin vähintään yksi ilmastoteko. Tarkastuslautakunnan mukaan tilinpäätöksessä ei ole riittävästi tietoa tavoitteen toteutumisen arvioimiseksi.	++	+
Yhdyskuntatekniikan palvelualue,	Tavoite muuttaa vanhoja valaisimia led-valaisimiin noin 700 kpl vuodessa.	Valaisimia on vaihdettu vuonna 2023 noin 700 kpl.	++	++

Yhdystekniikan lautakunta		Tarkastuslautakunta arvioi tavoitteen toteutuneeksi.		
Yhdyskuntatekniikan palvelualue, Toimitilapalveluiden lautakunta	Muutetaan urakkakilpailutuksia siten, että urakoissa voidaan harkinnan mukaan ottaa huomioon päästöjä vähentäviä tavoitteita. Pyritään aktiivisesti vähentämään ruokahävikin määrää. Otetaan kouluissa käyttöön ruokahävikin mittaaminen.	Lautakunta linjasi hiilidioksidipäästöjen vähentämistä kunnallistekniikan urakoissa 30.03.2023 § 38, ja urakkakilpailutuksen on toteutettu em. päätöksen mukaisesti päätöksen jälkeen. Tarkastuslautakunta arvioi tavoitteen toteutuneeksi. Hävikin seuranta, mittaaminen ja kirjaaminen aloitettu. Hävikkiruokaa myyty elokuusta 2023 alkaen. Ruokahävikin määrän vähentämistä ei ole todennettu, mutta toimenpiteitä sen eteen on tehty, joten tarkastuslautakunta arvioi tavoitteen osittain toteutuneeksi.	++	++

3. Panostamme asukkaisiin

3.1 Tarjoamme kaksikielisiä palveluja kaikille, vauvoista ikäihmisiin.				
Palvelualue (vastuu)	Tavoite	Toteutuminen	Kunnan arvio	Tarkastuslautakunnan arvio
Sivistyksen palvelualue, Suomenkielinen kasvatusta- ja koulutuslautakunta, Suomenkielinen varhaiskasvatusta	Asiakastyytyväisyys vähintään hyvällä tasolla (4)	4,5 Tarkastuslautakunnan mukaan tilinpäätöksessä ei ole riittävästi tietoa tavoitteen toteutumisen arvioimiseksi.	++	+
	Kunnallisten päiväkotipaikkojen täyttöaste on vähintään 98 %.	Täyttöaste prosentti 95,9 %. Tarkastuslautakunnan arvioon mukaan täyttöaste prosentti ei vastaa täysin tavoitetasoa, jotta voidaan todentaa, että tavoite on toteutunut.	+	+
Sivistyksen palvelualue, Suomenkielinen kasvatusta- ja koulutuslautakunta, Ruotsinkielinen varhaiskasvatusta	Asiakastyytyväisyys vähintään hyvällä tasolla (4).	Asiakastyytyväisyys ylitti tavoitteen ollessa 4,6. Tarkastuslautakunta arvioi tavoitteen toteutuneeksi.	++	++
	Kunnallisten päiväkotipaikkojen täyttöaste on vähintään 98 %.	Kunnallisten päiväkotien täyttöaste oli 92 %. Tarkastuslautakunnan mukaan tavoitteeseen nähden toteuma on jäänyt tavoitteesta.	++	+
3.2 Kehitämme lähipalveluita hyvinvoinnin tueksi. Jatkamme vahvana ja kansainvälistyvänä sivistyskuntana – vahvistamme englanninkielistä opetusta ja profiloimme yhteiskampusta.				
Sivistyksen palvelualue, Vapaa-aikapalvelut, Kirjastopalvelut	Fyysisessä järjestettyjen avoimien tilaisuuksien määrä 200 tapahtumaa/vuosi	Avoimien tilaisuuksien määrä 625. Tarkastuslautakunnan arvioon mukaan tavoite on saatu toteutettua.	++	++
3.3 Rakennamme lapsille ja nuorille terveet ja turvalliset tilat. Olemme lapsiystävällinen kunta. Kirkkonummella on jatkossakin turvallista liikkua paikasta ja ajasta riippumatta.				
Yhdyskuntatekniikan palvelualue, Toimitilapalveluiden lautakunta	Toimitilojen investointiohjelma muodostetaan päivitetyn palveluverkkosuunnitelman mukaisesti ja investoinnit toteutetaan talousarvion mukaisesti. Gesterbyn koulukeskuksen, yhteiskampuksen, Nissnikun koulun sekä Kantvikin koulun rakennushankkeet ovat edenneet talousarvion investointisuunnitelman mukaisesti	Investointihankkeet ovat edenneet suunnitellusti. Gesterbyn rakennustyöt aikataulussa ja budjetissa. Kirkkonummen yhteiskampuksen kilpailutus on edennyt suunnitellusti Nissniku-talon hankevalmistelut edenneet suunnitellusti. Kantvikin koulun tarveselvitys valmistumassa. Koska investointihankkeet ovat edenneet talouden ja toiminnan tavoitteiden osalta suunnitellusti, tarkastuslautakunta arvioi myös tavoitteen toteutuneeksi.	++	++

3.4 Vähennämme kuntalaisten välistä eriarvoisuutta ottamalla huomioon eri väestöryhmien tarpeet palveluiden ja toiminnan suunnittelussa. Vahvistamme sosiaalista kestävyyttä toimivan kotoutumisen kautta.				
Yhteiset palvelut	<p>Huomioidaan kunnan toiminnassa jo käynnissä oleva hyvinvointialueuudistus sekä tuleva työllisyys- ja elinkeinopalvelujen uudistus.</p> <p>Luodaan hyvinvointialueen ja kunnan välille saumaton yhteistyö hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen, kotoutumisen ja työllisyyden osalta. Keskeisiä toimijoita Kirkkonummen kunnassa ovat hyten, kotoutumisen ja työllisyyden asiantuntijat. Kuntaan palkataan hytestä ja kotoutumisesta vastaavat henkilöt.</p> <p>Valmistaudutaan työllisyys- ja elinkeinopalvelujen TE-palvelut 2024 -uudistukseen ja laaditaan palvelusuunnitelma sekä elinkeino- ja työllisyysohjelma.</p>	<p>Maahanmuuttokoordinaattori aloittanut 1.1.2023 ja hyte-suunnittelija 2.5.2023. Hyte-yhteistyötä on työstetty ja kehitetty yhdessä LUVNin kanssa eri tasoilla.</p> <p>Sopimus työllisyysalueen muodostamisesta allekirjoitettu 31.10.2023 Vihdin ja Siuntion kuntien kanssa. Suunnitelma työvoimapalveluiden toteuttamisesta hyväksytty 30.10.2023. Projektiryhmä elokuussa aloittaneen palvelupäällikön johdolla työstänyt sopimusta ja suunnitelmaa syksyllä 2023. Valtio antanut joulukuussa ennakkotiedon, että työllisyysalue toteutuu. Valmistelua jatkettu suunnitelman mukaisesti ja aikataulun mukaisesti niin, että 1.1.2025 siirtyvät palvelut kyetään ottamaan vastaan.</p> <p>Osa tavoitetasosta on saavutettu ja tavoitteen eteen on tehty toimenpiteitä, joten tarkastuslautakunta on arvioinut tavoitteen osittain toteutuneeksi.</p>	+	+
Yhteiset palvelut	<p>Pitkäaikaistyöttömien osuus pienenee.</p> <p>Parannetaan ennaltaehkäisevillä toimenpiteillä kuntalaisten työllisyyttä. 100 pitkäaikaistyöttömää työllistyy/aloittaa kuntouttavan työtoiminnan tai työkokeilun/aloittaa oppisopimuskoulutuksen/aloittaa työttömyysturvalla tuetun omaehtoisen opiskelun tai työvoimakoulutuksen.</p> <p>Kehitetään edelleen yrityksille ja yhteisöille tarkoitettua työllistämisen järjestelytukea ja markkinoidaan sitä muun muassa webinaareilla 5–6 kertaa vuodessa sekä työnhakijoille että työnantajille.</p>	<p>Kuntaosuuskustannukset kasvoivat ollen 2,65 milj. euroa. Pitkäaikaistyöttömien määrä oli 527 ja kasvoi vuodesta 2022 (475).</p> <p>Kunnan toimilla työllistetty palkkatukeen tai velvoitetyöhön vuonna 2023 yhteensä 29 uutta pitkäaikaistyöttömää, tämän lisäksi jatkettu 19 asiakkaan työllistymisjaksoja edelliseltä vuodelta. Yhteensä 58 asiakasta työllistetty kunnalle vuonna 2023. Tämän lisäksi kunnan järjestelytuella tuettu 10 asiakkaan työllistymistä yrityksiin ja yhdistyksiin. Kunnan suorilla toimilla tuettu siis 68 asiakkaan työllistymistä. Kuntouttavassa työtoiminnassa 88 kirkkonummelaista mutta tammikuusta 2023 lähtien toiminta LUVNin.</p> <p>Järjestelytukea on aktiivisesti markkinoitu sekä työnhakija- että työnantaja-asiakkaille. Kunnan työllistämistoimenpiteitä</p>	-	-

		markkinoiva esite on päivitetty ja jaettu kunnan työllisyyspalveluissa asiakasohjauksen parissa työskenteleville. Keväällä järjestettiin 4 webinaaria, joista yhdessä teemana oli oppisopimuskoulutus. Järjestelytukea markkinoitiin Rekryfestareilla. Pitkäaikaistyöttömien määrä kasvoi vuodesta 2022, minkä vuoksi tarkastuslautakunta on arvioinut tavoitteen ei toteutuneeksi.		
Yhteiset palvelut	Kuntalaisten osallisuuden lisääminen kunnan kehittämisessä. Toteutetaan kuntalaisbarometri. Kehitetään osallistavia digitaalisia menetelmiä. Selvitetään osallistavan budjetoinnin toteutustapoja.	Osallistaminen on toteutettu kuntalaiskyselyllä ja tulokset on huomioitu strategian päivitysprosessissa. Varhaiskasvatuksen asiakastietojärjestelmän kilpailutus on valmisteilla. Osallistava budjetointi käynnistetty syksyllä 2023 ja päätökset budjettiin varatun 100 000 euron määrärahan käytöstä on tehty alkuvuonna 2024. Tarkastuslautakunta arvioi tavoitteen toteutuneen osittain.	+	+
Sivistyksen palvelualue, Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta	Talouden johtamisen kehittäminen edelleen Valtion erityisavustusten hakeminen, seuranta ja raportointi/arviointi systemaattisesti johdettavaksi palvelualueen tasolla. Opetuksen koulukohtaisen resurssijakomallin uudistamisen tuki ja seuranta/arviointi.	Erityisavustusten systemaattinen seuranta ja raportointi/arviointi sekä koulutus vastuhenkilöille ovat toteutuneet. Johtoryhmään raportointi aloitettu säännöllisesti. Versio 1 toteutus 100 %. Tarkastuslautakunnan arvion mukaan tavoite on saatu toteutettua.	++	++
Sivistyksen palvelualue, Suomenkielinen kasvatus- ja koulutuslautakunta, Suomenkielinen varhaiskasvatus	Yksityisen varhaiskasvatuksen osuus palvelutuotannosta 25–27 %	Yksityisen varhaiskasvatuksen osuus palvelutuotannosta: 26 % Yksityisen varhaiskasvatuksen osuus on tavoitteen mukainen, joten tarkastuslautakunta arvioi tavoitteen toteutuneeksi.	++	++
Sivistyksen palvelualue, Suomenkielinen kasvatus- ja koulutuslautakunta, Suomenkieliset opetuspalvelut	Laaditaan yhtenäinen opetuspalvelujen toimintamalli oppilaan tarvitseman erityisen tuen toteuttamiseksi oppilaan omassa lähikoulussa. Vaativan erityisen tuen oppilaiden oikeus keskitettyjen erityisopetuksen opetusryhmien (Jokirinne, Papinmäki, Heikkilä, Winellska) opetukseen säilyy.	Kaikki koulut toimivat lähikoulussa opiskelevien erityisen tuen oppilaiden osalta yhteisen toimintamallin puitteissa. Keskitetyn erityisen tuen ryhmät toimivat Jokirinteen, Papinmäen, Heikkilän ja Nissnikun kouluissa. Tarkastuslautakunta arvioi tavoitteen toteutuneeksi.	++	++

	<p>Kieli- ja kulttuuritietoista opetusta kehitetään henkilökunnan osaamista vahvistamalla.</p> <p>Kaikissa yksiköissä järjestetään henkilökunnalle koulukohtainen koulutustilaisuus kieli- ja kulttuuritietoisesta opetuksesta.</p> <p>Opetuksen toteuttamismallit kirjataan koulujen lukuvuoden 2023–2024 lukuvuosisuunnitelmiin.</p>	<p>Opettajien elokuun yhteisen koulutuspäivän aiheena oli kielitietoinen opetus. Tavoite toteutuu.</p> <p>Vuoden 2023 aikana lähes kaikissa yksiköissä järjestettiin koko henkilökunnalle koulutustilaisuus kielitietoisesta opetuksesta. Tavoite toteutuu osittain.</p> <p>Kaikkien koulujen lukuvuoden 2023–2024 lukuvuosisuunnitelmissa on kuvattu kieli- ja kulttuuritietoisesta opetuksen toteuttamismalleja. Tavoite toteutuu.</p> <p>Osa tavoitetasosta on saavutettu, joten tarkastuslautakunta on arvioinut tavoitteen osittain toteutuneeksi.</p>	+	+
	<p>Luodaan sitovat tavoitteet suomen- ja ruotsinkielisten oppilaskohtaisten kustannusten yhdenvertaistamiseksi.</p> <p>Toimenpidesuunnitelma laaditaan helmikuun loppuun mennessä.</p>	<p>Suunnitelma valmis ja toimenpiteet käynnistetty.</p> <p>Tarkastuslautakunnan arvion mukaan tilinpäätöksessä ei ole riittävästi tietoa tavoitteen toteutumisen arvioimiseksi.</p>	++	+
Sivistyksen palvelualue, Suomenkielinen kasvatus- ja koulutuslautakunta, Ruotsinkielinen varhaiskasvatus	<p>Yksityisen varhaiskasvatuksen osuus palvelusta on 25–27 %.</p>	<p>Yksityisen varhaiskasvatuksen osuus palvelusta on 23 %.</p> <p>Toteuma jäi hieman tavoitteesta, joten tarkastuslautakunta arvioi tavoitteen osittain toteutuneeksi.</p>	+	+
Sivistyksen palvelualue, Suomenkielinen kasvatus- ja koulutuslautakunta, Ruotsinkieliset opetuspalvelut	<p>Yhteinen tuen toimintamalli on laadittu opetuspalvelujen lähikouluperiaatteen mukaisesti.</p> <p>Lähikoulua käyvien erityisen tuen oppilaiden %-osuus kaikista erityisen tuen oppilaista kasvaa.</p>	<p>Ruotsinkielisen opetuksen yhtenäisen toimintamallin laadinta oppilaan tarvitseman erityisen tuen toteuttamiseksi oppilaan omassa lähikoulussa on aloitettu. Tavoite ei toteudu.</p> <p>Keskitetyn erityisen tuen ryhmät toimivat Winellska skolanissa.</p> <p>Osa tavoitetasosta on saavutettu, joten tarkastuslautakunta on arvioinut tavoitteen osittain toteutuneeksi.</p>	+	+
	<p>Kieli- ja kulttuuritietoista opetusta kehitetään vahvistamalla henkilöstön osaamista</p>	<p>Opettajien elokuun yhteisen koulutuspäivän aiheena oli kielitietoinen opetus.</p> <p>Opetuksen toteuttamismallit on kirjattu koulujen lukuvuoden 2023–2024 lukuvuosisuunnitelmiin.</p>	+	+

		Tarkastuslautakunta arvioi tavoitteen osittain toteutuneeksi.		
	Luodaan sitovat tavoitteet suomen- ja ruotsinkielisten oppilaskohtaisten kustannusten yhdenvertaistamiseksi. Toimenpidesuunnitelma laaditaan helmikuun loppuun mennessä.	Suunnitelma valmis ja toimenpiteet käynnistetty. Tarkastuslautakunnan arvion mukaan tilinpäätöksellä ei ole riittävästi tietoa tavoitteen toteutumisen arvioimiseksi.	++	+
3.5 Edistämme kestäväää elämäntapaa, hyvinvointia, terveyttä ja osallisuutta yhteistyössä kuntalaisten, yritysten, yhteisöjen ja hyvinvointialueen kanssa. Kannustamme kuntalaisia hyvinvointia ja terveyttä edistäviin valintoihin. Tarjoamme tiloja ja paikkoja yhdistysten ja kuntalaisten käyttöön ja parannamme kunnan tilojen monikäyttöisyyttä. Kunnan yleiset alueet keskeisillä paikoilla toimivat alustana ja mahdollisuutena kulttuurille ja taiteelle.				
Sivistyksen palvelualue, Vapaa-aikapalvelut, Nuoriso- ja liikuntapalvelut	Kaikissa vakansseissa (100 %) on kelpoisuusvaatimukset täyttävä työntekijä.	94 % vakansseista on kelpoisuusvaatimukset täyttävä työntekijä. Tarkastuslautakunnan arvion mukaan tavoitteeseen nähden toteumat ovat jääneet tavoitteesta.	++	+
	Toimintasuunnitelmiin on kirjattu osallistamisen keinot sekä eri kohderyhmien asiakastytyväisyyskyselyt on toteutettu.	Kaikkiin toimintasuunnitelmiin on kirjattu osallistamisen keinot ja 100 % asiakastytyväisyyskyselyistä on toteutettu. Tarkastuslautakunnan arvion mukaan tavoite on saatu toteutettua.	++	++
	Selvitetään Walkers-kahvilatoiminnan (tai vastaavan) käynnistäminen osana kunnan hyte-työtä	Selvitys on valmistunut. Tarkastuslautakunnan arvion mukaan tavoite on saatu toteutettua.	++	++
Sivistyksen palvelualue, Suomenkielinen kasvat- ja koulutuslautakunta, Suomenkieliset opetuspalvelut	Lapset ja nuoret voivat hyvin. Henkilöstön jaksaminen paranee. Oppilaskyselyssä 2023 kasvaa niiden oppilaiden %-osuus, jotka kokevat, että heitä ei ole kiusattu koulussa lainkaan tämän kouluvuoden aikana. Oppilaskyselyssä 2023 kasvaa niiden oppilaiden %-osuus, jotka kokevat, että aikuiset puuttuvat aina kiusaamiseen koulussa. Järjestetään lukiolaisten hyvinvointia mittaava opiskelijakysely. Huoltajakyselyssä 2023 kasvaa niiden huoltajien %-osuus, jotka ovat sitä mieltä, että koulu tukee lapsensa hyvinvointia. Henkilöstökysely 2023: ”minulla on hyvät voimavarat kohdata	Oppilaskyselyssä kasvanut niiden oppilaiden %-osuus (36,6 % 2022 - > 49 % 2023), jotka kokevat, että heitä ei ole kiusattu koulussa lainkaan tämän kouluvuoden aikana. Tavoite toteutuu. Oppilaskyselyssä 2023 on vähentynyt niiden oppilaiden %-osuus (54,7 % 2022 -> 40,2 % 2023), jotka kokevat, että aikuiset puuttuvat aina kiusaamiseen koulussa. Tavoite ei toteudu. Lukiossa on järjestetty hyvinvointia mittaava opiskelijakysely. Tavoite toteutuu. Huoltajakyselyssä 2023 on kasvanut niiden huoltajien %-osuus (76,8 % 2022 -> 87,3 2023), jotka ovat sitä mieltä, että koulu tukee lapsensa hyvinvointia. Tavoite toteutuu.	+	+

	muutoksia ja uusia haasteita työssäni” – samaa mieltä valinneiden %-osuus kasvaa.	Henkilöstökysely 2023: ”minulla on hyvät voimavarat kohdata muutoksia ja uusia haasteita työssäni” - suomenkielisen opetuksen henkilökunnasta 68,1 % on samaa mieltä. (68,5 % vuonna 2022). Tavoite ei toteudu. Osa tavoitetasosta on saavutettu, joten tarkastuslautakunta on arvioinut tavoitteen osittain toteutuneeksi.		
Sivistyksen palvelualue, Suomenkielinen kasvatusta- ja koulutuslautakunta, Ruotsinkieliset opetuspalvelut	Oppilaat ja opiskelijat voivat hyvin. Henkilöstön jaksaminen edistyy. Vuoden 2023 oppilaskyselyssä kasvaa niiden oppilaiden %-osuus, joita ei ole lainkaan kiusattu koulussa tänä lukuvuonna. Vuoden 2023 oppilaskyselyssä kasvaa niiden oppilaiden %-osuus, jotka kokevat, että aikuiset puuttuvat aina kiusaamiseen koulussa. Lukiolaisten hyvinvointia mittaava opiskelijakysely järjestetään. Huoltajakyselyssä 2023 kasvoi niiden huoltajien osuus, joiden mielestä koulu tukee heidän lastensa hyvinvointia. Henkilöstökysely 2023 ”minulla on hyvät resurssit kohdata muutoksia ja uusia haasteita työssäni” – saman vaihtoehdon valinneiden %-osuus kasvaa.	Kevään 2023 oppilaskyselyssä 75 % kokee, ettei heitä ole lainkaan kiusattu koulussa tänä lukuvuonna. Kevään 2023 oppilaskyselyssä 51 % kokee, että aikuiset puuttuvat aina kiusaamiseen koulussa. Lukio-opiskelijoille on järjestetty kyselyitä. Huoltajakyselyssä 2023 82,7% huoltajista oli sitä mieltä, että koulu tukee heidän lastensa hyvinvointia. Tavoite toteutuu. Henkilöstökysely 2023 ”minulla on hyvät resurssit kohdata muutoksia ja uusia haasteita työssäni” – 66,0 % ruotsinkielisen opetuksen henkilöstöstä oli samaa mieltä. Tarkastuslautakunta arvioi tavoitteen toteutuneeksi, sillä kyselyiden tulokset vastaavat tavoitetta.	Oma-arvio puuttuu	++
Yhdyskuntatekniikan palvelualue, Toimitilapalveluiden lautakunta	Toimintaa kehitetään asiakastytyväisyyskyselyn tulosten perustella. Asiakastytyväisyys on hyvällä tasolla. Asiakastytyväisyyskyselyn tulokset: tyytyväisyys kasvaa verrattuna edelliseen kyselyyn (kyllä/ei), asiakastytyväisyyden hyvä taso (vähintään 3/5)	Asiakastytyväisyyskyselyt suoritettu puhtaus- ja ruokapalveluissa. Puhtauspalvelujen asiakastytyväisyyskyselyn tulokset raportoitiin lautakunnalle. Tulokset olivat parantuneet, hyvä taso toteutui (ostopalvelut 2,9; omat palvelut 4,0) Ruokapalveluissa asiakastytyväisyyskyselyn tulokset raportoitu lautakunnalle 16.11.2023. Alhaisen vastausprosentin vuoksi tavoitteen toteutumista ei voida luotettavasti todeta. Tavoitteen arvioidaan toteutuneen osittain.	+	+

		Tarkastuslautakunta arvioi, että perustelut tavoitteen toteutumiseksi osittain on asiaankuuluva, koska vastausprosessi oli alhainen.		
3.6 Panostamme kulttuuriin, liikuntapaikkoihin ja virkistysalueisiin				
Sivistyksen palvelualue, Vapaa-aikapalvelut, Musiikkiopisto	Vakiinnutetaan live-verkko-opetuksen osuus 5 % opetustarjonnasta.	Live verkko-opetuksen % osuus opetustarjonnasta oli 5 %. Tarkastuslautakunnan arvion mukaan tavoite on saatu toteutettua.	++	++
Sivistyksen palvelualue, Vapaa-aikapalvelut, Kansalaisopisto	Vakiinnutetaan live-verkko-opetuksen osuus 5 % opetustarjonnasta.	Live verkko-opetuksen % osuus opetustarjonnasta oli 6 %. Tarkastuslautakunnan arvion mukaan tavoite on saatu toteutettua.	++	++
Sivistyksen palvelualue, Vapaa-aikapalvelut, Kuvataidekoulu	Vakiinnutetaan live-verkko-opetuksen osuus 5 % opetustarjonnasta.	Live verkko-opetuksen % osuus opetustarjonnasta oli 5 %. Tarkastuslautakunnan arvion mukaan tavoite on saatu toteutettua.	++	++
Sivistyksen palvelualue, Vapaa-aikapalvelut, Kulttuuripalvelut	Kulttuurikasvatusohjelman 1 vaiheen osiot toteutuneet, pilotit toteutuneet	Kulttuurikompassi - kulttuurikasvatusohjelman eri ikäluokille suunnattua toimintaa on vahvistettu osaksi vuosisuunnitelmaa ja pilotit toteutuneet. Tilaisuuksia järjestettiin yhteensä 259 ja niihin osallistui 8 641 lasta ja nuorta. Tarkastuslautakunnan arvion mukaan tavoite on saatu toteutettua.	++	++

4. Luomme uuden työn paikkoja

4.1 Luomme edellytyksiä monipaikkaisuudelle ja uudelleenlaajentamiselle etätöskentelylle.				
Palvelualue	Tavoite	Toteutuminen	Kunnan arvio	Tarkastuslautakunnan arvio
	ei tavoitteita vuodelle 2023			
4.2 Houkuttelemme asiantuntijatyöpaikkoja ja kehitämme nykyisiä työpaikkoja. Tähtäämme korkeampaan tuottavuuteen.				
Yhteiset palvelut	<p>Yhteisten palveluiden toiminta sopeutetaan kunnan tarpeiden mukaiseksi.</p> <p>Nykyinen toiminta prosesseineen ja tehtävänkuvineen tehdään näkyväksi kuvaamalla ne yhdessä henkilöstön kanssa.</p> <p>Henkilöstön osaaminen kartoitetaan, jotta sitä voidaan hyödyntää parhaalla mahdollisella tavalla mutta myös lisätä tarvittavaa osaamista.</p> <p>Yhteisten palveluiden tehtävä kunnan organisaatiossa täsmennetään yhdessä henkilöstön kanssa.</p> <p>Selvitetään palvelualueiden yhteisiin palveluihin liittyvät toiveet ja tarpeet, jotta yhteistyötä ja työnjakoa voidaan kehittää ja syventää.</p>	<p>Palveluryhmien määrittelemät pääprosessit on tunnistettu ja kuvattu sekä suurelta osin viety ARCIin. Niiden työstäminen ja parantaminen jatkuu.</p> <p>Henkilöstölle on suunnattu osaamiskysely, jonka tuloksia voidaan hyödyntää myös esihenkilö-alais-keskusteluissa.</p> <p>Palveluyksiköiden tehtävät ja palvelulupaukset pääosin määritetty.</p> <p>Asiakaskysely on suoritettu helmikuussa 2023. Tulokset on käsitelty palveluryhmissä ja kehittämisen kohteet määritetty. Keskeisten prosessien koeponnistaminen yhdessä valikoidun asiakkaan kanssa toteutunut osittain. Työhön palataan vuoden 2024 aikana.</p> <p>Osa tavoitetasosta on saavutettu ja tavoitteen eteen on tehty toimenpiteitä, joten tarkastuslautakunta on arvioinut tavoitteen osittain toteutuneeksi.</p>	+	+
Yhdyskuntatekniikan palvelualue, Toimitilapalveluiden lautakunta	C-salkun kiinteistöistä luopumista tehostetaan. Vuoden aikana myydään ja puretaan 5000 m2 C-salkun kiinteistöjä.	<p>Pääosa Gesterbyn koulukeskuksen purkutöistä tehty (12156 kem2).</p> <p>Vuoden aikana myyty Kirkkonummen liikekeskus Oy:n osakkeet, 2360 m2.</p> <p>C-salkun kiinteistöjen päivitys käynnissä.</p> <p>C-salkun kiinteistöistä luopumista on tehostettu, joten tarkastuslautakunnan arvion mukaan tavoite on myös toteutunut.</p>	++	++

4.3 Kehitämme kunnan keskuksia kaupan ja palvelujen työpaikkojen sekä etätyöläisten palvelujen keskittyminä.				
	ei tavoitteita vuodelle 2023			
4.4 Edistämme innovatiivisten ja kehittyvien yritysten sijoittumista kuntaan.				
	ei tavoitteita vuodelle 2023			